

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2023

Aneta Čajánková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Starosta jako Černý Petr?
Případová studie Moravskoslezského kraje**

Bakalářská práce

Autor práce: Aneta Čajánková

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner, PhD.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

Ve Lhotce dne 1.8.2023

Aneta Čajánková

Bibliografický záznam

ČAJÁNKOVÁ, Aneta. *Starosta jako Černý Petr? Případová studie Moravskoslezského kraje*. Praha, 2023. 0 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr., Petr Jüptner, Ph.D.

Rozsah práce: 58 509 znaků včetně mezer

Abstrakt

Bakalářská práce je případovou studií, která se zabývá vlivem faktorů, které ovlivňují zájem o starostenský post malých obcí Moravskoslezského kraje. Tato práce popisuje českou lokální politiku, která je vzhledem ke svému velkému počtu malých obcí v České republice, velmi specifická. Lokální politika České republiky je obsáhle prozkoumaná, díky mnoha významným autorům, kteří se věnovali například zastupitelstvům, venkovským obcím či tvoření koalic nebo stranictví zastupitelů. Výzkumy se obvykle dostávají k závěru, že o starostenský post v malých obcích není zájem, přesto žádná doposud zveřejněná práce nepopisuje přesné důvody, které tento zájem ovlivňují. Protože tento fenomén zájmu není doposud konkrétně popsán, ovšem okolnosti utvrzující nezájem jsou velmi konkrétní, je tato práce založena na kvalitativním výzkumu. Cílem práce je zjistit, co ovlivňuje zájem starosty o starostenský post. Pro naplnění cíle práce využívá případové studie a provádí sedm polostrukturovaných rozhovorů se starosty malých obcí Moravskoslezského kraje. Předem vytvořených pět testovaných proměnných se pak na základě polostrukturovaných rozhovorů práce snaží zjistit, jestli zájem determinují či nikoliv. Díky těmto proměnným práce přichází k závěru, které aspekty starosty ovlivňují, a v jaké míře determinují zájem o jejich post. Případová studie nemá za cíl představit řešení problému. Zároveň nekvantifikuje svá zjištěná data na celek všech starostů malých obcí, kvůli omezenému množství respondentů. Práce představuje vzhled do problematiky (ne)zájmu o post starosty, jež nebyl doposud popsán.

Abstract

The bachelor's thesis is a case study that deals with the influence of factors that influence interest in the post of mayor of small municipalities in the Moravian-Silesian Region. This thesis describes Czech local politics, which is very specific due to its large number of small municipalities in the Czech Republic. The local politics of the Czech Republic is extensively researched, thanks to many important authors who have devoted themselves, for example, to local councils, rural municipalities, or the creation of coalitions or parties of representatives. Research usually comes to the conclusion that there is no interest in the post of mayor in small municipalities, yet no work published so far describes the exact reasons that influence this interest. Since this phenomenon of interest has not yet been specifically

described, however, the circumstances confirming lack of interest are very specific, this work is based on qualitative research. The aim of the thesis is to find out what affects the mayor's interest in the post of mayor. To fulfill the aim of the work, he uses case studies and conducts seven semi-structured interviews with mayors of small municipalities in the Moravian-Silesian Region. Based on semi-structured interviews, the work tries to find out whether the five pre-created tested variables determine interest or not. Thanks to these variables, the work concludes which aspects influence mayors and to what extent they determine interest in their post. A case study does not aim to present a solution to a problem. At the same time, it does not quantify its data for all mayors of small municipalities, due to the limited number of respondents. The work presents an insight into the issue of (dis)interest in the post of mayor, which has not yet been described.

Klíčová slova

starosta, lokální politika, Moravskoslezský kraj, komunální volby

Keywords

mayor, local politics, Moravian- Silesian region, local elections

Title/název práce

Mayor as a Black Peter? Case Study of the Moravian-Silesian Region

Poděkování

Při této příležitosti bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce PhDr. Petru Jüptnerovi, Ph.D., který se mnou měl veškerou trpělivost. Dále velké poděkování patří mé mamince, která mě při celém mém dosavadním studiu motivovala a podporovala.

Obsah

1. Úvod	2
2. Teoretické a kontextuální zakotvení.....	3
2.1 <i>Legislativní aspekty na komunální úrovni.....</i>	<i>3</i>
2.2 <i>Starostové v politice malých obcí.....</i>	<i>5</i>
3. Metody a data	8
3.1 <i>Metodologie</i>	<i>8</i>
3.2 <i>Sběr dat.....</i>	<i>13</i>
3.4 <i>Analýza dat</i>	<i>15</i>
3.5 <i>Etické aspekty výzkumu.....</i>	<i>15</i>
3.6 <i>Limity výzkumu</i>	<i>16</i>
4. Výsledky vlastního zkoumání.....	17
5. Závěr	29
6. Summary	30
7. Použitá literatura.....	32
8. Teze bakalářské práce	34
9. Seznam příloh.....	42
10. Přílohy.....	43

1. Úvod

Česká republika je velmi specifická svým podstatně velkým množstvím obcí. Jejich celkový počet k roku 2021 představuje 6258 obcí (Malý lexikon obcí ČR, 2022). Všechny tyto obce spojuje jejich místní samospráva. Každá obec si volí své zastupitelstvo, které rozhoduje o správě své obce. V závislosti na velikosti obce se může zvyšovat i potenciální atraktivita na toto místo kandidovat. Konkrétně v malých obcích tvoření kandidátní listiny působí místní samosprávě problém. Obyvatelům se často do samosprávy vstupovat nechce, a tak buď starostové, nebo ostatní zastupitelé, mívají potíž sestavit kandidátní listinu s alespoň minimálním počtem kandidátů pro volby do zastupitelstva. Mnohdy osud obce obyvatelům není lhostejný a kandidátní listinu na poslední chvíli sestaví. Těto funkce se v zastupitelstvu pak většinou chopí buď starousedlíci nebo lidé v důchodu (Čt24, 2022). Dá se říct, že mnoha mladým lidem pozice v zastupitelstvu malých obcí nepřipadá atraktivní, a tak do samosprávy kandidovat nechtějí. Obec, která tak o svou samostatnost stojí, vytvoří aspoň minimální počet kandidátů, který je roven pěti členům. Výsledky voleb jsou pak předem jasné a rivalita o toto místo neexistuje, ale obec může nadále samostatně fungovat a nezaniká. Častým jevem jsou pak v krajních případech opakované volby a po nich v horším případě zánik obce, tedy sloučení obce s obcí okolní.

Funkci, kterou si v obci zastupitelé volí, je starosta. Ačkoliv by se mohlo zdát, že post starosty je žádaná funkce, na kterou by chtěl kandidovat každý zastupitel, u malých obcí je tomu naopak. V České republice nabývá funkce starosty nižšího významu.

Dle Balíka (2009) popisuje, má sice pestrou škálu pravomocí, ale stále musí být jakákoliv změna shledána většinou hlasů zastupitelstva, a tak se tento post trochu propadá. Jeví se, že starosta především funguje pro schvalování odsouhlasených vyhlášek zastupitelstvem, pracuje s rozpočtem obce a zasedá při jednání zastupitelstva. V mnoha případech se pak hovoří o velkém počtu povinností, které musí starostové řešit, a to jak v uvolněné, tak neuvolněné funkci.

Do funkce starosty se často zastupitelé malých obcí nehlásí dobrovolně. V malých obcích bývá zvykem, že „*všichni o všem vědí*“, a tak i do práce starosty všichni vidí. Výše uvedený přístup nemusí být při rozhodovacím procesu starosty přímo sympatický a může

být jedním z odrazujících aspektů tvořící zájem o starostenský post. Starostou se pak stává jeden ze zastupitelů, který je obvykle přemluven do této funkce kandidovat. Podobně jako u zastupitelstev malých obcí bývají přemluveni i starousedlíci nebo obyvatelé v důchodu.

Všechny nástrahy, které toto řemeslo obnáší, mohou způsobit odchod a nechuť znovu kandidovat do zastupitelstva, nebo případně i odradit budoucí možné kandidáty. Proto je tento post starosty v malých obcích vnímán jako „*Černý Petr*“ (Bubeníček, 2010). Tato práce postupně rozebírá, jaké jsou okolnosti, které starostu ovlivňují, a jaká je její momentální situace. Z dosavadních výzkumů se dostáváme k informacím, které souvisí s postem starosty a výzkumy letmo nastiňují situaci, která se okolo starostů odehrává. Avšak nikdo doposud nepřišel s popisem důvodů, které ovlivňují zájem o toto místo.

Cílem je identifikovat hlavní proměnné, které ovlivňují zájem o kandidaturu na starostenský post v malých obcích Moravskoslezského kraje. Ve svém výzkumu se snaží zachytit okolnosti, které starosty vedly k jejich rozhodnutí kandidovat na tento post a popisuje několik aspektů, které jejich momentální funkce obnáší. Pro identifikaci těchto případů práce provádí polostrukturované rozhovory s jednotlivými starosty malých obcí. Práce má obecně za cíl přezkoumat nebo přepracovat doposud získané poznatky a data.

2. Teoretické a kontextuální zakotvení

2.1 Legislativní aspekty na komunální úrovni

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem, starostou, místostarostou, obecním úřadem, radou obce a zvláštními orgány dle paragrafu pět Zákonem o obcích.

Začneme – li od výchozího článku lokální politiky, obec funguje na základě samosprávy díky občany volenému zastupitelstvu. Zastupitelstvo je voleno přímou volbou v komunálních volbách obyvateli obce s trvalým bydlištěm v ní, koná se co čtyři roky a volí se celé zastupitelstvo. V případě této práce je v obcích do pěti set obyvatel možno volit pět až patnáct členů zastupitelstva. Po zvolení do funkce, nabývá člen zastupitelstva právem předkládat zastupitelstvu návrhy na projednání, dotazovat nebo i připomínkovat.

V případě, kdy počet zastupitelů klesne o více než polovinu, nebo pod pět zastupitelů a není za ně zřízená náhrada, tak má obecní úřad povinnost tuto událost nahlásit

krajskému úřadu. Za této situace není zastupitelstvo schopné rozhodovat o různých záležitostech, kromě přijímání rozpočtových opatření (Zákon o obcích, §90).

Dalšími orgány obce je tajemník, rada obce a jiné zvláštní orgány obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010). Jestliže v obci není zřízená funkce tajemníka, je dle paragrafu 110 Zákona o obcích, tajemníkem starosta. Obecní úřad je tak tvořen starostou, místostarostou, popřípadě místostarosty a tajemníkem obecního úřadu, pokud je funkce zřízena (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010). Výbory finanční a kontrolní, jsou tvořeny minimálně třemi členy. Členem výborů se nemůže stát starosta, místostarosta ani tajemník. Dále se jimi nesmí stát ani osoby, které vykonávají účetní a zabezpečující práce (Zákon o obcích, §119).

Na rozdíl od zastupitelstva, je starosta společně s místostarostou, volen nepřímo zastupitelstvem. Starostové v českém politickém systému jsou voleni místním zastupitelstvem. Zastupitelstvo konkrétně, kromě starosty, volí i místostarostu případně více místostarostů, kteří starostu zastupují v době jeho nepřítomnosti. Společně pak podepisují právní předpisy obce (Zákon o obcích, §104).

Na post starosty může být zvolen pouze občan České republiky a též musí být aktuálním členem zastupitelstva. Obec zastupuje starosta navenek a zodpovídá se zastupitelstvu. Jeho funkci upravuje Zákon o obcích, konkrétně §103. Pro nastínění funkce starosty je potřeba vyzdvihnout, že mezi jeho možnosti patří například svolávání a řízení zasedání zastupitelstva (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010). Odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok a má povinnost informovat veřejnost o činnosti obce. Pokud v obci není zřízená pozice tajemníka obecního úřadu, tak má povinnost zabezpečovat výkon přenesené působnosti. Dále musí plnit úkoly zaměstnavatele, a tak stejně se zaměstnanci uzavírá a ukončuje pracovní poměr. Dále, jak upravuje Zákon o obcích (§103), může starosta požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce a plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu.

Finanční odměnu za výkon starosty upravuje Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. konkrétně paragraf 72. Odměna se odvíjí podle výkonu, zda-li je starosta uvolněný, tedy v případě, kdy je uvolněn ze své původní profese pro plný výkon starosty, či neuvolněný, kdy je zaměstnán pouze na částečný úvazek. Výši funkce neuvolněného člena zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty, je poskytnuta odměna v rozmezí 0,3

do 0,6násobku celkové výše odměny, která by náležela uvolněnému členovi, který vykonává funkci starosty.

V případě, kdy je starosta ze své funkce odvolán nebo se své funkce vzdává a nebyl doposud zvolen nový starosta, tak do nového zvolení starosty jeho funkci plní místostarosta. Jestliže není zvolen místostarosta, nebo se své funkce vzdal stejně jako starosta, tak zastupitelstvo určí dosavadním zástupcem pro výkon jednoho ze členů zastupitelstva (Zákon o obcích, §103).

2.2 Starostové v politice malých obcí

Z dosavadních prací autorů, kteří se věnovali české lokální politice (Bubeníček, Čmejrek, Balík, Čopík), se dozvídáme, že tyto malé obce mohou trpět nedostatečně jak politicky, tak občansky aktivními obyvateli. Takoví obyvatelé pak častokrát přímo nejeví zájem o chod a samostatnost jejich obce. Častokrát se shledáváme s obcemi, kde je absence společenských událostí a největší politickou událostí, kterou tyto obce zažívají, bývají pak volby. I při komunálních volbách má tento politický život krátkou trvanlivost, protože se občané snaží sestavit kandidátní listinu s alespoň minimálním počtem kandidátů, který se obvykle rovná pěti, a tímto politický život končí (Bubeníček, 2010).

Tyto jevy na základě různých definičních kritérií popisuje i autor Bubeníček (2010). Na základě jeho typologie modelů sestavování kandidátních listin, která je předurčena vzorci chování. Malé obce se především potýkají s nepluralitními počty kandidátních listin. Tento případ Bubeníček konkrétně popisuje jako apoliticko-demarchistický model. Jde o případ, kdy je obec schopna vytvořit jen jednu kandidátní listinu s minimálním množstvím kandidátů, a tak jsou výsledky voleb předem jasné. Naproti tomu staví model, kde obec má tak samo nepluralitní počet kandidátních listin, ale obyvatelé této obce jsou spíše apatičtí a o samostatnost obce tak nejeví zájem. V takovém případě pak může nastat sloučení obce s obcí sousední. Ve své práci Bubeníček (2010) na svých modelech lokální demokracie rozděluje obce podle plurality kandidátních listin. Kandidátních listin může být vytvořeno více s různými členy, avšak v obcích s malým počtem obyvatel bývá čteněji vytvořena pouze jedna. Díky pouze jedné kandidátní listině se pak jedná o nepluralitní model. Obce do 500 obyvatel mají dle zákona nárok na to, aby vytvořili kandidátní listinu o 5-15 členech. Tak, jak se i z předvýzkumu dozvídáme, a i dle Bubeníčka (2010) známe, bývá vůbec problém

vytvořit kandidátní listinu i o pouhých pěti kandidátech na to, aby dokázali vytvořit zastupitelstvo. Když už členové dokáží sestavit kandidátní listinu o minimálním počtu členů, tak bývají výsledky komunálních voleb předem jasné. V souvislosti s předem známým vítězem, bývá pak i zájem o místní samosprávu malý.

Co se politické orientace těchto kandidátních listin týče, tak kandidáti do zastupitelstev jsou známí tím, že mnohdy nejsou reprezentanti žádné politické strany. V místních samosprávách bývají především zastupitelé nezávislí, což častokrát nese i název seskupení anebo fungují jako hnutí (Šaradín, Ryšavý, 2010).

Díky těmto autorům, kteří se zabývají českou lokální politikou, byly provedeny mnohé výzkumy na téma politické a občanské participace, rivality v obcích. V návaznosti na volby do zastupitelstva se ukázalo, že v mnoha malých obcích není zájem o kandidaturu na post starosty. Konkrétní popsání důvodů, které odrážejí obyvatele od toho stát se starostou v malé obci, nejsou doposud popsány. Přesný popis faktorů, které ovlivňují starosty v jejich působení, není prozkoumáný, a tak problematika zůstává nezodpovězena.

Malé obce jsou velmi charakteristické z pohledu sociálního i politického. Začneme-li lokální politikou, tak malé obce si jsou podobné svým příjmem. Finanční prostředky, které obec získává, jsou determinovány počtem obyvatel, kteří v ní žijí. Pro tyto skupiny obcí, které nakládají s malým rozpočtem, tak Bubeníček (2010) uvádí, že mají především „údržbářský“ charakter. S nízkým rozpočtem obec zvažuje každý výdaj, který bude moct vynaložit ve prospěch obce. Jestliže municipalita nedisponuje vyšším finančním kapitálem, se kterým se má možnost nakládat ve prospěch obce nebo motivací občanů na participaci, tak v obci prakticky neexistuje jak politický, tak občanský život. Karlsson (2013, s.12) popisuje, že čím je menší obec, tím menší je množství aktivit, které jsou v obci konány. V malých obcích se nachází menší množství obyvatel, kteří by byli motivováni k aktivitě v ní, ať už politicky či občansky (Čermák, Mikešová, 2018, s.565).

Rozhodování o politickém životě v obci, se častokrát odehrává především mimo radnici, a to v místech, kde se občané setkávají třeba v „*místním restauračním zařízení*“ (Bubeníček, 2010, s.101). Dle předvýzkumu, se dále dozvídáme, že ve většině zkoumaných obcích, kde je počet obyvatel okolo 300 až 500 obyvatel, fungují spolky maminek nebo minimálně sbor dobrovolných hasičů. Tato místa tak mohou také sloužit jako místo, kde se odehrávají politická rozhodnutí, tak jak tvrdí Bubeníček (2010, s.101). Přesto obec většinou slouží především jako místo pro bydlení, bez potřeby socializace v ní a největší politický život, který se zde prožívá, jsou především volby.

Jak již práce výše zmiňuje, starostové malých obcí pracují s omezeným množstvím obyvatel. Od počtu obyvatel se odvíjí i rozpočet obce, se kterým může nakládat. Příjmy obcí upravuje zákon *Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů* č. 250/2000 Sb. Obec prakticky získává finance díky právnickým a fyzickým osobám za určitých podmínek, které jsou upravovány zákonem, díky sdíleným daním se státem. Finanční zisk pro obce skrze daně z právnických a fyzických osob je mnohem složitější a podrobněji definován, ale rozsah této práce neumožňuje se jí podrobněji zabývat. Příjmy ale tvoří i správní poplatky, které mohou být vedeny za komunální odpad nebo z poplatků za psy, pronájem prostorů obce, bytů a jiné. V návaznosti na příjmy obce je potřeba vyzdvihnout i její výdaje, jako jsou daně, odvody a ostatní. Příjem, který je pro obec nejpřínosnější mohou být dotace, které získávají například od kraje nebo z Evropské unie a podobně. Díky těmto příjmům, je pak obec schopna se svým příjmem nakládat a organizovat, například kulturní akce ve prospěch obyvatel obce. S příjmem obce úzce souvisí i výkon starosty, který může být jak uvolněný, tak neuvolněný. Čermák a Mikešová (2018, s.568) popisují, že obce do 500 obyvatel, tedy v našem případě malé obce, mají tendenci mít starostu neuvolněného. Na výkonu této funkce se shoduje zastupitelstvo, a tak není zaručené, že v každé obci do 500 obyvatel se nachází neuvolněný starosta.

Starosta malé obce nakládá s mnohokrát nižším rozpočtem díky velikosti obce než obce velké, které mají naopak šanci z rozpočtu něco uspořít pro její vývoj (Čermák, Mikešová, 2018, s.565). Přestože se může ve veřejném prostoru zdát, že post starosty obnáší mnoho pravomocí, se kterými může zacházet. Díky Čermákovi a Mikešové (2018) se dozvídáme, že starostové často mají pocit, že dostatečné právní možnosti nemají, a tak samo i finanční. Jeho rutina tak bývá tvořena především administrativou a zasedáním zastupitelstva. V malých obcích bývá zvykem, že „*všichni o všem ví*“, a tak starostovi mnohdy občané vidí pod ruce. Tento výkon tak může být tvořen pod určitým nátlakem. Starostové často řeší problémy mezilidské a to konkrétně, co se týče rušení nočního klidu, nebo kdo komu zabraňuje v příjezdu k pozemku. Úkolem starosty tak bývá řešení těchto problémů místními vyhláškami a jinými nástroji. Jüptner (2004, s.87) při svém zkoumání komunálních koalic zmiňuje, že „*Žádný z oslovených starostů neoznačil způsob fungování svého zastupitelstva jako „princip vlády a opozice”, většina mluví o „velké rodině”*“.

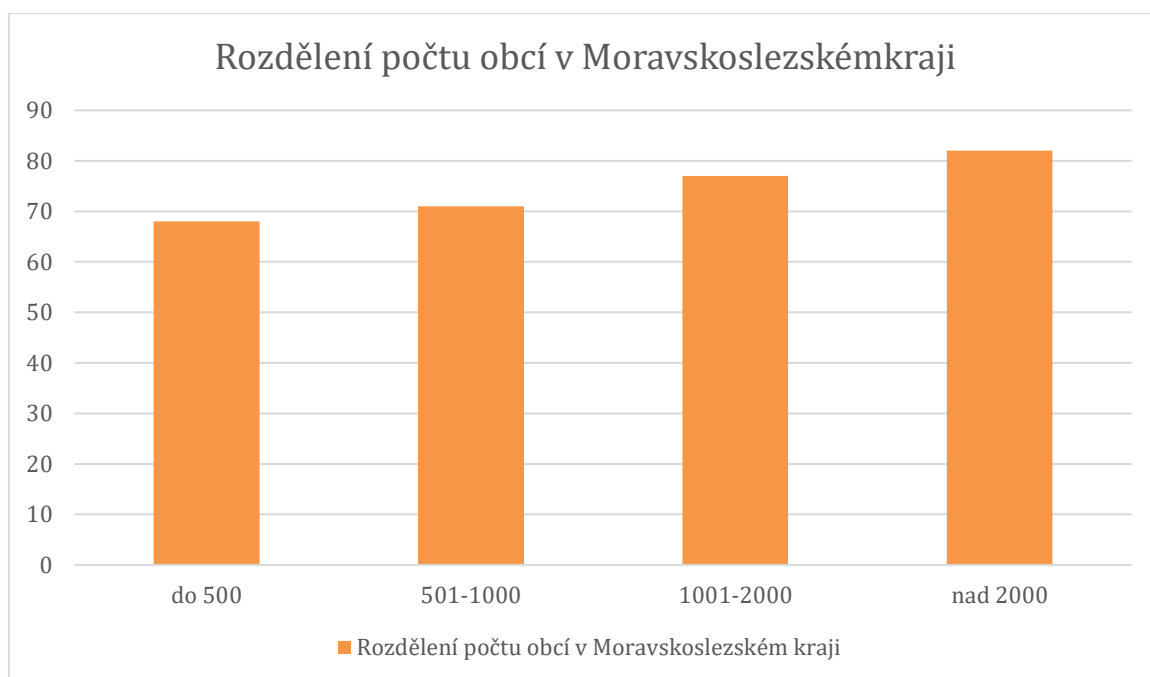
3. Metody a data

3.1 Metodologie

Práce je případovou studií, která podrobněji zkoumá starosty a starostky malých obcí Moravskoslezského kraje. Případové studie použili i ostatní autoři věnující se komunální politice, na které práce navazuje. Příkladem může být Václav Bubeníček (2010) s Lokálními modely demokracie nebo Bernard a spol. při publikaci o Venkovských obcích (2011). Díky podobné charakteristice i tato práce by měla být případovou studií.

Důležité je vyzdvihnout, že se snaží zachytit případy v jejich co nejvíce přirozeném prostředí, a proto je pro tuto práci nejvýznamnější terénní výzkum (Hendl, 2005). Případy studie jsou jednotlivé malé obce pro porozumění všech faktorů, které je ovlivňují. Práce se detailněji věnuje náhledu na problematiku několika případů obcí na konkrétním geografickém místě s blízkým vztahem mezi nimi. Na tomto základě je studie vícepřípadová vzhledem k jejich množství případů tedy obcí, které jsou ohraničeny jistým vybraným vzorkem. Všechny tyto případy jsou zkoumané v rozmezí několika týdnů.

Všechny vybrané obce jsou z Moravskoslezského kraje. Konkrétně v Moravskoslezském kraji se dle dat statistického úřadu k roku 2021 nachází 298 obcí. Z toho 68 obcí má celkový počet obyvatel do 500. Od 501 do 1000 obyvatel je 71 obcí a 77 obcí s počtem obyvatel od 1001 do 2000. Počet obcí s celkovým počtem obyvatel nad 2000 je 82, jak je graficky znázorněno v níže uvedeném *grafu č.1*.

Graf č.1

Pro dosažení, co největších rozdílů, byly případy voleny i podle množství kandidátních listin na pluralitní či nepluralitní, aby mohlo dojít k zjištění, jaká je v obci konkurence o funkci v místní samosprávě. Dalším faktorem výběru je funkce starosta. Ve vzorku jsou obsaženi jak starostové a starostky uvolnění, tak neuvolnění, aby práce mohla zohlednit hlavní rozdíly v praxi. Pro snadnější pochopení celého rozložení počtu příkládám *tabulku č.1*, která popisuje počet obcí vzhledem k výše zmíněným proměnným.

	Pluralitní počet kandidátních listin	Nepluralitní počet kandidátních listin
Uvolněný starosta	2	2
Neuvolněný starosta	3	0

Tabulka č.1

Malá obec je specifický pojem, který se dá uchopit či definovat mnoha způsoby. Je možné ji rozlišovat na základě hustoty zalidnění na kilometry čtvereční, celkové rozlohy obce nebo celkového počtu obyvatel v obci. Jestliže bychom věnovali pozornost malým obcím dle jejich rozlohy, opomíjeli bychom obce s velkým počtem kilometrů čtvrtečních s celkovým počtem obyvatel, který by byl nízký. Podle přechozích výzkumů se tato práce bude věnovat malé obci, která je determinována celkovým počtem obyvatel a zanedbá rozlohu i hustotu zalidnění, aby na jednotlivé výzkumy mohla navazovat, proto je potřeba zachovat stejný vzorec. Jüptner (2004) nedefinoval ve své práci o lokálních koalicích malou obec od 1000 do 2000 obyvatel. Maříková (2005) popisuje malou obec do 500 obyvatel, přičemž obce do 2000 popisuje jako venkovské, podobně jako ostatní autoři.

Dalším možným rozdělením podle Čmejrků (2005) by mohly být kategorie podle výše podílu na výnosu sdílených daní, což upravuje zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Při rozdělení těchto malých obcí by tak vznikly čtyři kategorie a to do 100 obyvatel, 101 až 200, 201 až 300 a 301 až 1500 obyvatel (Dančák a kol., 2005, s. 73).

Protože i tato práce se musí přizpůsobit výzkumu, bude malou obec nazývat obcí, která bude čítat do 500 obyvatel, aby se neodchýlila od Bubeníčkových Modelů lokální demokracie (2010), kde autor popisuje malou obec stejným množstvím při specifikaci starosty jako „Černého Petra“. V České republice k roku 2021 se datuje až 3390 obcí s celkovým počtem obyvatel do 500, proto je vzorek relevantní.

Ve výběru bylo osloveno okolo dvaceti obcí s počtem do 500 obyvatel. Vlivem časové náročnosti a neochoty ze stran starostů bylo uskutečněno celkem sedm rozhovorů a z toho dvě obce se populací nachází v rozmezí 500-600 obyvatel. I tyto obce je však možné přidat do výzkumu vzhledem k počtu kandidátních listin a počtů členů v zastupitelstvu. Lokální politika v těchto případech odpovídá možnostem nabytí cílů této práce.

Vzhledem k předchozím výzkumům, které identifikují jednotlivé proměnné, které ovlivňují zájem starosty, tak se předvýzkum věnuje konkrétním faktorům, které vyhodnocuje z doposud získaných poznatků literatury. Předvýzkum přichází k závěru, kde identifikuje pět proměnných ovlivňující zájem, které bude případová studie testovat na základě provedených polostrukturovaných rozhovorů. Proměnné se budou týkat administrativní činnosti, mzdy, akceptace/ kritiky, rivality a sociálního kapitálu.

Díky jednotlivým polostrukturovaným rozhovorům je práce schopna identifikovat jednotlivé proměnné, které determinují zájem o jejich funkci a zkoumá co proměnné determinuje. Detailněji, díky rozhovorům, mapuje a popisuje fenomén, na kterém závisí

(Hendl, 2005). Data a poznatky získané z rozhovorů práce nekvantifikuje, neboť se jedná pouze o konkrétní případy na určitém geograficky daném místě s omezeným počtem případů, a tak nemůže tyto odpovědi vztahovat na všechny malé obce Moravskoslezského kraje a ani České republiky. Se všemi starosty vybraných sedmi obcí jsem se osobně setkala za účelem polostrukturovaného rozhovoru. Setkání byly uskutečněny na žádost o rozhovor na téma jejich funkce jako starosty v malé obci. Výsledek polostrukturovaných rozhovorů přináší srovnání s předešlými výzkumy výše zmíněných autorů. Díky polostrukturovaným rozhovorům se tak respondent měl šanci neomezeně vyjádřit a tazatel koordinovat linku struktury rozhovoru. Úskalím kvalitativního výzkumu, jak již výše zmiňuji, je nízká reliabilita. Není možné tyto výsledky vztahovat na celek.

Šest rozhovorů se uskutečnilo přímo na obecním úřadě dané obce, které se nacházely napříč Moravskoslezského kraje. Rozhovor přijaly jak starostky, tak starostové. Scénáře na rozhovory jsou přiloženy v přílohách a byly konstruované tak, aby jednotlivé výpovědi nebyly navádějící a zároveň mohl respondent odpovědět upřímně díky záštitě své anonymity. Rozhovory byly vedeny několika oddíly, přičemž na začátku rozhovor otvíral i důvody kandidatury na jejich funkci.

Výpovědi jednotlivých respondentů, tedy starostů a starostek, jsou v práci označovány slovem „*starosta*“ a je k němu přiřazeno písmeno od začátku abecedy A, B, C, D, E, F, G vzhledem k anonymnímu jménu starosty a obce. Takto je v praktické části provedena přímá citace jednotlivých respondentů. Pro zachování anonymity jsou starostové i starostky uvedeni pod jedním genderovým pojmenováním jako „*starosta*“ vzhledem k převažujícímu množství mužských případů a zachování anonymity starostek. Přímé citace jsou taktéž uzpůsobeny mužskému rodu, přestože ženy vypovídaly ve své osobě tedy v ženském rodě. Kapitoly se samostatně věnují jednotlivým proměnným, které rozhovor testoval. V příloze jsou vloženy tabulky s obsahem některých výpovědí jednotlivých respondentů, které sumírují všechny proměnné v jedné obci.

Pro lepší přehlednost v obcích a jejich funkcích je přiložena jednoduchá *tabulka č.2* níže. Díky tabulce je přehlednější, který starosta, v jaké obci, je ve funkci uvolněné či neuvolněné.

Název obce	Funkce starosty
Obec A	Uvolněný
Obec B	Neuvolněný
Obec C	Uvolněný
Obec D	Neuvolněný
Obec E	Neuvolněný
Obec F	Uvolněný
Obec G	Uvolněný

Tabulka č.2

V rámci zachování anonymity není možné přidat celkový počet obyvatel v obci, ale není zvlášť ohrožující přidat počet členů zastupitelstva, který je aktuální k volebnímu období roku 2022 z *volby.cz* a plurální nebo neplurální počet kandidátních listin. Pro představu, jak jsou obce rozděleny, příkládám *tabulku č.3* níže. V návaznosti na zkoumanou rivalitu a sociální kapitál starosty je potřebné si představit, jaké je v obci zastoupení, jestli je zájem o řízení obce a kolik členů se tohoto zastupitelstva účastní, respektive jaké kapacity jsou zaplněny.

Název obce	Plurální počet kandidátních listin	Neplurální počet kandidátních listin	Počet členů v zastupitelstvu
Obec A	✓		7
Obec B	✓		5
Obec C		✓	9
Obec D	✓		7
Obec E	✓		7
Obec F	✓		7
Obec G		✓	7

Tabulka č.3

Důležitá je přehlednost v počtu let ve funkci starosty, aby se lépe porovnávala získaná data z působnosti, je na místě zohlednit dobu působnosti k roku 2023, *tabulka č.4* níže. Z počtu let ve funkci starosty je pro práci srozumitelnější si představit, z jaké zkušenosti respondenti vypovídají.

Název obce	Počet let starosty ve funkci
Obec A	13
Obec B	13
Obec C	9
Obec D	9
Obec E	13
Obec F	17
Obec G	13

Tabulka č.4

Pro představu věkové skupiny zkoumaných starostů je možné i uvést rozdělení na starosty ve věku pod a nad 45let, kdy o starostech pod 45let se dále práce zmiňuje jako o „*mladých starostech*“. Je viditelné, že počet starostů starších 45let je vyšší, viz *tabulka č.7*.

	Pod 45let	Nad 45let
Počet starostů	3	4

Tabulka č.5

3.2 Sběr dat

Teoretická část

Data, které práce obsahuje jsou především volně dostupné informace, které obce veřejně a povinně zveřejňují. Jedná se tedy o zápisy ze zastupitelstva, nebo struktury a posty členů a jiné. Pro práci je též informací o počtu kandidátních listin, které jsou volně dostupné díky webové stránce *volby.cz*. Další data jsou údaje o obcích v České republice, které jsou též

volně dostupné díky statistického úřadu. Všechny tato data slouží pro práci jako předvýzkum, díky kterému se pak mohla uskutečnit kvalitativní část výzkumu, se kterým práce bude zpracovávat celek.

Praktická část

Aktuální zdroje informací o tom, jaké faktory sehrávají roli při kandidatuře do funkce starosty v malých obcích nejsou nikde volně dostupné, a tak předpokládáme, že doposud neprobádané. Otázka proč v obci nechtějí obyvatelé kandidovat, a co ovlivňuje tuto případnou nechuť je velmi specifická a prozatím neprozkoumaná. Je proto potřeba provést bližší zkoumání. Data, která budou nastiňovat aktuální situaci ohledně funkce starosty, jako nechtěného postu, jsou získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů se starosty obcí.

V této praktické části byly rozhovory provedeny se starosty nebo starostkami malých obcí. Tyto rozhovory měly předem připravené scénáře s ohledem na funkci starosty/ starostky, kde se může jednat o starostu/starostku ve funkci uvolněné nebo neuvolněné. Rozhovory se prováděly přímo v obci, kde starosta/ starostka v době rozhovoru vykonávali svou funkci a jeden rozhovor byl proveden online. Přestože byl scénář předem připraven, tak se v průběhu rozhovoru i značně vychyloval vlivem informací, které respondent přinášel. Struktura scénáře však pojistila značné odchylky v praxi a zajistily přínosná data. Důležitým prvkem pro celý výzkum byl i předvýzkum, který zamezil nejistotám v rozhovoru.

3.4 Analýza dat

Práce analyzuje charakteristiku postu funkce starosty/ starostky v malých obcích. Zkoumá několik faktorů, které mohou ovlivňovat kandidaturu na tento post. Popisuje několik skutečností, které starostu motivují, nebo i odrazují od jeho funkce a porovnává s předchozími výzkumy na politické chování v malých obcích.

Díky vlastnímu výzkumu, je práce schopna ověřovat získaná data na základě testovaných proměnných. Proměnné k testování se týkaly množství administrativní práce, se kterou se starosta potýká. S ohledem na neuvolněného starostu/ starostku bylo podstatné zjistit, jak náročné je souběžně pracovat a být starostou/ starostkou. Jak časově náročné je zvládat vyřizování, shromáždění zasedání a jiné. Důležitou proměnnou je i finanční ohodnocení, které za svou funkci starostové/ starostky pobírají, a jak je tato výše úměrná s prací, kterou vykonávají. Proměnnou byla i rivalita či akceptace postu starosty. Jaká byla politická nálada po jeho zvolení, jestli bylo jeho zvolení obyvatelům lhostejné, akceptováno nebo naopak bylo kritizováno. Otázkou bude, zda-li byl o tento post v obci zájem, jestli i další zastupitelé stáli o post nebo byl starosta do pozice přemluven. V neposlední řadě práce bude zkoumat, jestli je v obci starosta vnímán obyvateli jako terč a je spíše kritizován, a jestli post starosty v obci přináší nějaký sociální kapitál a dostává se starostovi jisté ocenění, že je ve funkci právě on. Díky získaným datům o proměnných je práce schopna zjistit, jaké faktory ovlivňují rozhodnutí starostů v budoucí kandidatuře a dále testuje, jaké motivy stojí za těmito rozhodnutími.

3.5 Etické aspekty výzkumu

Před provedením každého polostrukturovaného rozhovoru byli respondenti seznámeni s pořízením audionahrávky na diktafon a zároveň podepsali informovaný souhlas, který mimo jiné zaručuje jejich anonymitu. Anonymita respondenta v tomto výzkumu byla nutností pro zaručení otevřenosti respondenta, aniž by se bál o proniknutí jeho výpovědi. Díky zaručení anonymizaci dat se respondent mohl plně otevřít, což bylo velmi přínosné pro nahlédnutí do pracovního i místního života starostů. Pro zaručení anonymity respondenta je potřeba zachovat anonymitu i obce a s tím i její přesný počet obyvatel a jiné informace, díky kterým by bylo snadné respondenta dohledat vzhledem k úzkému počtu malých obcí v Moravskoslezském kraji. Podepsané informované souhlasy nejsou přiloženy v přílohách práce, avšak mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly této práce.

3.6 Limity výzkumu

Tento výzkum je specifický tím, že je proveden pouze pro velmi úzkou skupinu respondentů, jelikož rozsah této práce nedovoluje oslovit všech 68 obcí (do 500 obyvatel) Moravskoslezského kraje. Rozsah práce a čas byl jeden z rozhodujících faktorů, který práci neumožňuje zahrnout více respondentů.

Celkem bylo osloveno osmnáct starostů, které jsem kontaktovala emailem a vyzývala ke spolupráci na výzkumu. Další snahou o navázání kontaktu se starosty byly telefonní hovory, které jsem prováděla jak se starosty samotnými, tak s ostatním personálem na obecním úřadě. Některé jsem se pokusila i oslovit v době úředních hodin, ty byly ale bez úspěchu. Vzhledem k neparticipaci starostů a přes veškerou snahu, se práci nepodařilo naplnit původní vzorek dle bakalářského projektu z roku 2022. Konečný vzorek starostů, kterého práce dosahuje nabývá sedmi starosty. V závislosti na počet respondentů chybí ve výzkumu starosta či starostka, který by ve své funkci byl neuvolněný a měl nepluralitní počet kandidátních listin. Výsledek práce tímto nepřináší poznatky o tomto vzorku.

Dalším limitem výzkumu je z jisté části anonymizace dat. Jestliže by práce obsahovala podrobnější údaje o velikosti obce a blíže zkoumala kandidátní listiny, život v obci a jiné, mohla by být více relevantní, avšak nemusela by se dostat k tak otevřeným a upřímným odpovědím, které polostrukturované rozhovory nabízí. Protože se práce věnuje čistě problematice starosty samotného, tak byla potřeba záruky upřímných odpovědí podstatnější než rozbor samotných obcí.

V neposlední řadě je potřeba zmínit, že kvalitativní výzkum dokáže být velmi složitý pro zajištění neutrality výzkumníka, a tak je nutné si tohoto kritéria ovědomovat.

Posledním limitem této práce je rozhovor samotný. Není možné lidskou bytost donutit vypovědět, jak si výzkumník přeje, a tak i v tomto případě některé informace od jednotlivých respondentů byly strohé nebo nebyly okomentovány vůbec, jelikož rozhovor byl mířen na jiné téma vlivem respondenta.

Je důležité brát v potaz omezený počet případů na velké množství obcí v České republice, a tak tato práce přináší pouze uvedení do aktuálního stavu problematiky, které je možné rozšířit dalším rozsáhlejším výzkumem.

4. Výsledky vlastního zkoumání

Administrativní náročnost

Tento oddíl rozhovoru se věnoval administrativní náročnosti práce. Starosta prakticky vykonává mnoho pracovních záležitostí a administrativa je neoddělitelnou součástí starosty malých obcí. Jelikož se malé obce řadí do příjmových tabulek dle počtu obyvatel, získá obec jistý finanční podíl, který je schopna rozdělit mezi své zaměstnance obecního úřadu. V případě, kdy má obec málo obyvatel bývá obvyklé, že na úřadě najdeme jednoho starostu, místostarostu, účetní a případně sekretářku. Starosta se tak dostává denně do styku s velkým množstvím administrativní činnosti, a tak se výzkum zaměřil konkrétně na čas, který nad ní starosta stráví, a jak toto množství vnímají v souvislosti s jejich uvolněnou či neuvolněnou funkcí.

Starosta obce A si na určitou administrativní činnost najímá firmy, které jsou například odborníky na jistou specializaci, a tak zbytek administrativy řeší například s účetní, avšak přesto nad administrativou stráví více jak polovinu svého pracovního dne. Ostatně jako ostatní starostové si i starosta obce A bere častokrát svou práci domů a pracuje v případě nutnosti i o svátcích. Starosta obce B řeší administrativu se svou sekretářkou, kterou obec zaměstnává na částečný úvazek, ale přesto prakticky nad touto prací stráví odhadem až dvacet hodin týdně. Starosta obce C uvádí, že „jedna z nevýhod starostů malých obcí je, že v podstatě ten starosta musí všechno“ v rozhovoru zmiňuje, že musí všechny agendy vyřizovat jen jeden člověk (starosta C). Dle starosty obce C je velmi těžké být mladým starostou v malé obci bez předešlých zkušeností „Já tím, že su takový všeučel a v té státní správě jsem byl, mám spoustu věcí zažitě.“ (starosta C).

V obci D starosta na administrativní činnost není sám a pomáhá mu například referentka, účetní nebo místostarosta, přesto však uvádí, že je „málo lidí na mnoho práce“ a dělá se i po večerech. Svou práci si bere domů, protože „to nejde jinak, musíme“ (starosta D). Množství administrativní práce však podle starosty obce D záleží na počtu rozdělaných projektů. Momentálně konkrétně uvádí 40hodin týdně strávených nad touto

práci. Podobnou zkušenost má i starosta z obce E, který uvedl, že dříve byla pracovní náplň méně náročná a množství administrativy se v průběhu let zvyšuje, avšak počet zaměstnanců na malé obci zůstává stejný a agendu není na koho přesunout. S tímto tvrzením přichází i starosta z obce G: „*Je toho hodně. Za těch deset let, co jsem starosta, tak tak toho přibývá. Je toho čím dál víc. Už nemá člověk ani čas jít mezi ty lidi na té dědině se projít.*“ (starosta G). Další tentokrát neuvolněný starosta z obce E uvedl, že mu administrativní práce zabere aspoň dvě hodiny denně, avšak práci si bere i domů a uvedl: „*Já nemám úvazek, já jsem v práci pořád*“ (starosta E).

Všichni starostové se v tomto oddíle administrativní činnosti shodli, že je pro ně administrativa častokrát náročná vzhledem k její náročnosti a též časové vyčerpání, která se naskytne nárazově ve větším množství. Několik z nich odkazovalo na nedostatečnou pomoc, kterou by ocenili od dalšího zaměstnance obce. Toho však obec nedokáže zaplatit, a tak si práci častokrát buď berou s sebou domů nebo v jiném volném čase. Podstatné bylo i řešení dotací, které starostům dle jejich výpovědí zabralo nejvíce času a jsou nejčastěji zmiňované. Nakonec taky často uváděli, že starosta malé obce musí být odborníkem na všechno, a tak starosta musí být člověk, který má spoustu kontaktů a zkušeností s mnoha činnostmi.

Neuvolnění starostové ze zkoumaného vzorku se shodují na větším než očekávaném množství administrativní práce, kterou si berou častokrát i domů. Dva neuvolnění starostové uvedli, že nad administrativní činností stráví 20-30 nebo i 40 hodin týdně. Společně s uvolněnými starosty poukazují na nárazové projekty, kdy v práci musí trávit o mnoho více času. Častokrát zmiňované jsou například dotace. Taktéž poukazují na malé množství osob na obecním úřadě, které by tuto pro některé náročnou administrativu najali dalšího zaměstnance.

Uvolnění starostové taktéž poukazují na malé množství zaměstnanců, kteří by jim pomohli s jednotlivými agendami. Všichni se především shodnou na náročnosti této činnosti vzhledem k narůstajícímu množství papírové práce, která je pro ně těžší a rok od roku náročnější.

Většina zkoumaných starostů přichází k závěru, že administrativní práce mají více než by pravděpodobně čekali. Tato práce jim může zasahovat i do jejich osobních životů ve formě přesčasů, kdy si práci nosí domů vzhledem například k nárazovým projektům. Tato činnost je spíše demotivuje už jen při otevření tohoto tématu, si starostové stěžují na velké množství práce a malé množství pracovníků na vykonání veškeré agendy.

Mzda

Starostové vzhledem k počtu jejich obyvatel obce mají rozdílné finanční ohodnocení. Toto ohodnocení též přichází s funkcí uvolněnou či neuvolněnou. V návaznosti na funkci uvolněných starostů se dozvídáme, jak jim jejich finanční odměna kompenzuje čas strávený nad jejich funkcí.

Uvolnění starostové přichází do funkce starosty z jiných původních zaměstnání, kterých zanechali pro tento post. Jejich finanční situace se mění s ohledem na výši mzdy, ze které přešli. V obci A uvolněný starosta popisuje, že se jeho finanční situace nějak výrazně nezměnila sám uvedl, že „*Finanční ohodnocení není úplně špatné, ale spočítaje na hodiny, tak ne*“, ale v přepočtu nad časem stráveným svého výkonu mu toto finanční ohodnocení nepřipadá dostačující (starosta A). Stejnou situaci popisuje i uvolněný starosta z obce C a G, kde popisují, že finanční skok nebyl až tak vysoký, ale zároveň si nepohoršili vzhledem k předešlé profesi.

Případ uvolněného starosty z obce B přináší nový pohled na funkci. Přestože je starosta uvolněný, tak jinou práci mimo svou funkci nevykonává a žije se prakticky pouze touto funkcí vzhledem k rozsahu výkonu. Pro představu starosta vypověděl, že jeho finanční odměna činí 23 tisíc hrubého příjmu a z něj si platí důchodové připojištění. Následně na to starostovi zbývá čistý příjem 21 tisíc korun.

Zajímavým případem byla i obec D, kde byl starosta původně ve funkci uvolněné, ale z tohoto finančního ohodnocení dle jeho výpovědi „*nejde vyžít*“ (starosta D). V tomto voleném období tak poprvé vykonává svou funkci neuvolněného starosty a zároveň je zaměstnaný na hlavní pracovní poměr v zaměstnání, které jej finančně zajistí. Vzhledem k tomuto výkonu tak předává část svých předešlých povinností postupně na nového místostarostu.

Podle starosty z obce F se finanční ohodnocení v průběhu let zvýšilo, avšak tak stejně i zodpovědnost za tuto činnost. Vzhledem k množství odvedené práce na přesčasech se starosta snažil o rozdělení bonusů k zaměstnancům obce. Tento podnět se však nepodařil dostat ke schválení zastupitelstvem. Starosta uvádí, že se tato finanční odměna nepodařila udělit kvůli závisti „*a to je ještě horší na té malé obci jo, protože se tady všichni všechno znají*“ (starosta F). Jediný starosta, který uvedl, že mu mzda kompenzuje čas strávený nad prací byl neuvolněný starosta z obce E.

Žádný ze starostů si přímo nestěžuje na výši jeho finančního ohodnocení. Vzhledem k předchozímu povolání uvolněných starostů uvádí, že si nikdo ani moc nepohoršil a ani nepolepšil. Jeden starosta změnil svou funkci z uvolněné na neuvolněnou v závislosti na nízkém finanční ohodnocení. Další naopak svou funkci vykonává na neuvolněné pozici, přesto je to jeho jediné zaměstnání.

Mzda starosty vychází jako aspekt, který jejich profesi nijak zvlášť nedemotivuje a není pro ně znatelně důležitý. Většina přichází se závěrem, kdy si ani nepohoršili ani nepolepšili a jejich příjem zůstal spíše stejný. Vzhledem k času jim mzda oddělané hodiny nekompensuje. Tuto profesi nevykonávají kvůli výši mzdy, a přesto si na finanční ohodnocení nijak zvlášť nestěžují.

Rivalita

V malých obcích bývá zvykem, že se postu starosty často „ujme“ jeden ze zastupitelů, a jak již výše zmiňuji, bývají to mnohdy lidé v důchodu či starousedlíci. Na tomto postu pak bývají vícero volebních období. Tato proměnná ukazuje, zda se v obci objevují potenciální kandidáti o místo starosty. Bylo podstatné zjistit, jestli starosta nějakého potenciálního rivala ve své obci registruje, a jestli jej takový kandidát motivuje či nikoliv. Mohlo se jednat o neoficiální či oficiální kandidáty.

V obci A starosta hovořil o množství neoficiálních protikandidátů, ale o žádném oficiálním. Důvody, které „odstrašují“ nadcházející kandidáty je podle něj velké množství práce, které jeho post obnáší a též rozdělané projekty, které se za volební období nestihlo dodělat a může být podle něj odrazující. Momentálně má starosta spolehlivé zastupitelstvo, ale přichází s úvahou, že „opozice je zdravá“ a motivuje jej (starosta A). Minulé vedení obce nepřijímalo nápady a jej motivuje zároveň to, že není oficiální zájem. Starosta obce B přichází se zkušeností protistrany, která trvá již třetí volební období, avšak vždy dostali méně hlasů. Podle něj by „všichni chtěli být starostou“, avšak jen do doby, než přijdou volby a najednou se neobjeví žádný oficiální protikandidát (starosta B). Ve své obci uvádí několik kritiků, kteří se jej dle jeho výpovědi snaží bojkotovat a mají averzi vůči starostově práci. Sám starosta uvádí, že tato kritika je pro něj ubíjející. Ve své obci měli již několikrát vyvolané volby. Objevovaly se především ponižující argumenty v zastupitelstvu. Nastávají zde často spory o sloučení jejich obce se sousední, avšak před volbami do zastupitelstva častokrát nikdo nekandiduje nebo až na poslední chvíli.

Starosta obce C uvádí, že zájemců je větší množství. Sám však tvrdí, že „zájemců je hodně, jenomže já se toho děším, protože oni vidí jenom ty prachy“ (starosta C). Tak jak již výše zmiňuji, se politický život na malých obcích odehrává častokrát například v místní hospodě, starosta přichází s praxí, že „v hospodě tam už mají sestavenou kandidátku“, ale že „oni si vůbec neuvědomují, že v podstatě ten sám starosta není nic“ (starosta C). Podle starosty z obce D má ve svém okolí několik neoficiálních kandidátů. Tato opozice na něj nijak nepůsobí, protože podle něj se do toho lidé tedy oficiální kandidáti nehrnou kvůli množství rozdělaných projektů. Každopádně, opozici ve své obci má, ale pouze neoficiální. Pokračovat by na své pozici nechtěl z finančních důvodů, protože podle něj je to „Za málo peněz mnoho muziky a člověk se musí orientovat v problematice.“, ale jestliže jeho rozdělané projekty nebudou dokončeny, tak by chtěl v následujícím volebním období kandidovat znovu (starosta D).

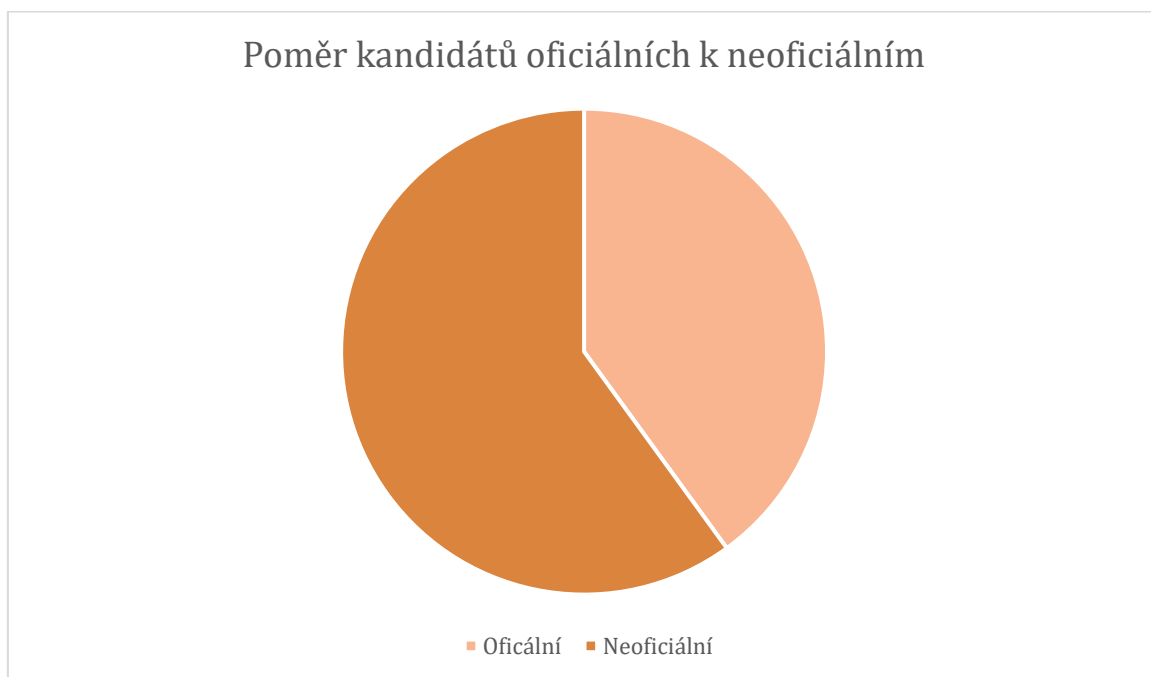
V následující obci F starosta uvádí, že opozici mají „každoročně tady máme jednu kandidátní listinu a jo ale jako má smůlu máme více hlasů a máme tím pádem i větší počet zastoupení v tom sedmičlenném zastupitelstvu“, ale zároveň starosta tvrdí, že jejich vítězné zastupitelstvo je stabilnější oproti opozici (starosta F). Starosta má ambice předat post starosty někomu dalšímu, kdo by jeho dosavadní práci posouval dále, ale nedokáže ve své obci najít ideálního kandidáta, kdo by na toto místo nastoupil „většinou je to člověk, co má rodinu, takže potřebujou mít jistotu“ a to i vzhledem k financím a možnosti mít v obci školu, která není pouze malotřídka „oni se vám všichni rozběhnou za téma dětma, tam jsou ty aktivity těch dětí, takže tam jdou ti rodiče za něma“ (starosta F).

Vzhledem ke svému věku starosta uvedl, že bude kandidovat v následujícím volebním období naposledy „vzhledem k akci, která se chystá, tak možná zkusím ještě jedno volební období, ale už je toho na mě fakt to není o tom, že by člověk tak odpočíval“, plánuje počkat na postu do důchodu (starosta F). Přesto starosta uvádí, že pro něj tato funkce není snadná i vzhledem k jeho zdravotnímu stavu. Vyčerpává jej především zastupitelstvo, jehož zasedání, dle starosty, může trvat i déle než čtyři hodiny a je tento čas potřeba věnovat jiným činnostem. Podobně poslední kandidaturu plánuje i starosta obce G. Rivalitu v obci moc nezažívá „oni se vždycky najdou nějakí, že by to dělali líp, ale přijde k volbám a najednou máme problém sestavit kandidátku tady.“ (starosta G). Za celou dobu jeho funkce starosty se nenašel žádný protikandidát. V rámci rivality pouze uvádí, že „když „byly hospody otevřené tam se toho napovídalo hodně, že ale i tak se člověkově donese“, když přijde k volbám, tak všichni byli podle starosty spokojení (starosta G). Protikandidaturu by starosta

nebral motivačně vzhledem k rozpočtu obce. Přichází se scénářem, kdy by se starosta musel snažit ukazovat před následujícími volbami vzhledem kde svému protikandidátovi a z rozpočtu by pak plynulo zbytečně moc prostředků. Uvítal by však protikandidátku, protože s ním, podle něj, obyvatelé až moc počítají „*možná si říkají už to tady starosta má tak ten už tu bude na furt*“ (starosta G). Naopak obec E nakonec dle starosty žádného jiného proti kandidáta na pozici starosty nemá, nebo o něm aspoň není doslechu. Starosta sám uvádí, že rivalitu v obci nijak neřeší a tvrdí, že obci by změna starosty prospěla. Sám však plánuje kandidovat i v dalším volebním období vzhledem k dlouho plánovaným projektům. V mnoha případech se v rozhovorech hovořilo o neoficiálních kandidátech, kteří však nikdy nepřišli přímo kandidovat. Všichni starostové plánují kandidovat i v budoucím volebním období. Důvody kandidovat jsou především z důvodu dlouho trvajících projektů anebo případně vůči zbývajícím věku, který mají do důchodu.

Ani jeden ze starostů neuvádí, že by existující či neexistující rivalita v obci byla přímo demotivující. Většina se shoduje na tom, že je to nijak zvlášť nedemotivuje. Rivalita o post starosty v obci se objevuje u několika případů, kde se jedná o oficiální kandidaturu již v průběhu let. U ostatních případů oficiální kandidát neexistuje, a tak se pouze mluví o těch neoficiálních v místních hospodách, kteří pak nakonec nikdy nekandidují.

Celkový počet neoficiálních kandidátů je podle výzkumu roven třem ku dvěma obcím, kde starostové uvádí kandidáty oficiální, jak je možné vidět v *grafu č.2*.

Graf č.2

Počet starostů, kteří uvádí absenci rivality v obcích se jeví vyšší než počet obcí, kde rivalita o místo starosty existuje, jak ukazují počty znázorněné v *tabulce č.6*.

	Rivalita v obci	Absence rivality
Počet starostů	3	4

Tabulka č.6

Rivalita starosty ovlivňuje. Většina hovoří pouze o neoficiálních kandidátech, kteří „*usilují*“ o jejich pozici, avšak oficiálně přichází jen v jednom ze zkoumaných případů. Dva případy starostů vypovídají o tom, že je rivalita trochu demotivující, avšak většina ostatních by ji i přijala vzhledem k malému zájmu o chod obce. Mnoho ze starostů tvrdí, že by změnu uvítala, ale nechtějí, aby obec vedl někdo hůř než doposud a bral svou práci zodpovědně. V případech absence potenciálního rivala by starostové uvítali změnu.

Akceptace/ kritika

Každá obec je jedinečná svým složením obyvatel. Tato část rozhovoru se věnovala především chováním těchto obyvatel, kteří ovlivňují práci starosty. Bylo důležité získat informace o tom, jestli v malých obcích probíhá spíše kritika, akceptace nebo lhostejnost obyvatel k výkonu starosty. Snaží se ukázat, jaký postoj mají obyvatelé obce k práci starosty. Ukazuje, jestli kritizují odvedenou práci, nebo jsou vděční, že tuto práci vykonává práce on.

Obec A má velmi aktivní obyvatelstvo. Ve své obci mají pět spolků, které před začátkem výkonu starosty neexistovaly. Velká část obyvatel se účastní kulturních akcí v obci a shledávají se. Starosta však vnímá existenci kritiky v obci a najdou se v ní lidé, kteří jej „*historicky nemají rádi*“, ale dle jeho slov se od těchto lidí oprostil a nijak zvlášť tuto kritiku nevnímá (starosta A). V obci B starosta uvádí, že dostává kritiku především od jedné členky zastupitelstva, která aspiruje na místo starostky, ale nikdy neuspěla. Ve svém okolí nalézají obyvatele, kteří jsou výhradně proti a popisuje, že jsou nevděční, ale akceptují jej především starší lidé, kteří za jeho funkci stojí. Dostává se mu podpora od mnoha lidí, kteří vidí jeho odvedenou práci. Obec má také mnoho spolků, pořádá pro obyvatele kulturní události a snaží se obyvatele zapojit.

Starosta obce C popisuje situaci, kdy se obyvatele jeho obce málokdy účastní akcí „*málo lidí už teď prostě, a to dělá teď hodně na vině ta doba, takže se uzavírají do sebe, protože promiňte, že to tak říkám, ale lidi jsou zlí*“ (starosta C). Obec je z jedné třetiny tvořena důchodci a obyvateli přistěhovanými z města, a tak se tomu musí přizpůsobit i rozvoj pro udržení obyvatel v obci. Díky složení obyvatel se však zvedl počet kulturních akcí pro lidi a pro děti obce, s tím však přišly i vyšší výdaje. Co se kritiky či akceptace týče, starosta nedokázal vypovědět. Nechtěl odpovídat za obyvatele jeho obce. Světlý příklad přichází v obci D, kdy starosta nemá žádné problémy ze strany obyvatel, avšak co se akceptace týče, tak popisuje „*že by vám někdo poděkoval to se moc nestává*“ (starosta D). V obci se nachází velké množství tzv. „*chaťařů*“, kteří nemají v obci trvalé bydliště, a tak se ozývají pouze kvůli problémům s pozemní komunikací a jindy nikoliv. „*Žádná kritika tam není nebo něco takového. Maximálně jako v hospodě žejo si chlapi postěžují, ale pak to nikam nedotáhnou stejně*“ uvádí starosta z obce E, kde se kritika proslýchá a zároveň kritici přicházejí i na zasedání zastupitelstva (starosta E). S podobnou zkušeností přichází i starosta z obce G, který popisuje, že kritiků je hodně, když se cokoliv v obci tvoří, ale vzhledem k celkovému množství obyvatel je to jen malá část okolo deseti lidí. Osobně za ním přichází okolo tří

občanů obce za rok, kteří osobně vyjadřují kritiku. Popisuje i situaci, kdy „*jsou lidi, kteří ocení, kteří pochválí*“, takže se mu dostává i osobní akceptace (starosta G). Podle starosty jsou obyvatelé spíše spokojeni s jeho výkonem, jelikož nechtějí kandidovat a tím pádem ani nic měnit.

S velmi silnou kritikou přichází starosta z obce F, který popisuje velmi špatnou zkušenost s negativní volební kampaní, která nebyla slušná a jednalo se především o pomluvy. Sám starosta s takovou kampaní na malé obci nepočítal.

Ve velké většině obcí se kritice dostává. Každá obec se potýká s kritikou, která není vyřčena osobně starostovi. Tak jak již v práci zmiňuji, politika se přesouvá do místní hospody, kde se tyto poznámky probírají. Málokdy se naskytne starostovi akceptace obyvatel, která by byla přímo vyřčena, avšak najde se několik jedinců, kteří se starostou souzní a minimálně zbytek obyvatelstva je spíše neaktivní a ozve se, když zrovna něco potřebuje.

Ve všech obcích se starostům dostává kritiky, která je však v porovnání s akceptací obyvatel až minimální. Ve dvou obcích se objevuje silná kritika vůči odvedené práci starosty. V jedné se starosta potýká s protikandidátem a kritikou několika rodin a v druhé je existence silné negativní volební kampaně, která se snažila odsoudit dosavadní výkon starosty. Přesto však všichni starostové uvádějí, že se jim dostává i oficiálních pochval, které převažují nad kritikou.

Akceptace či kritika hrají velmi podstatnou roli ve funkci starostů malých obcí. Jeden ze starostů přímo uvedl, že je v práci prakticky každý den celý den a lidé jeho obce mu volají i mimo pracovní dobu. Starostové svou profesí žijí, a proto je pro ně podstatné, jaké zpětné vazby se k nim dostává, jestli žádoucí, či nežádoucí. Ve dvou případech starostů se setkáváme s ostrou a přímou kritikou ze strany obyvatel, zatímco zbytek popisuje pouze negativní povídání si v místní hospodě či nulovou zpětnou vazbu od obyvatel, kteří v obci pouze žijí. Přímé akceptací, kdy se starostům dostává pochvaly uvedli pouze dva starostové.

Sociální kapitál

Profese starosty vyznívá jako velmi žádaná funkce, avšak jak se celá práce snaží nastínit, v malých obcích tomu bývá právě naopak vzhledem k různým nástrahám. V tomto výzkumu byly podstatné zjistit, jestli starostovi v malé obci jeho funkce přináší nějaký sociální kapitál. Jestliže v obci žijí obyvatelé, kteří jsou neaktivní, ale když mají problém tak pouze v tu chvíli přicházejí za starostou, nebo jestli v opačném případě má kolem sebe aktivní obyvatelstvo, které tvoří spolky, společenské události a snaží se v obci tvořit. Bylo podstatné přijít na to, jak aktivní či pasivní obyvatelstvo kolem sebe starosta má, a jak starosta vnímá, že jej obyvatelstvo vidí.

Starosta obce A začal svou kariéru ve výkonu starosty v roce 2014, kdy byl dle jeho slov osloven místními občany, aby kandidoval. Za dobu své činnosti v obci vznikly poprvé spolky, které se dodnes aktivně podílejí na činnosti a vidí od svých občanů spokojenost. V další obci B se tomuto postavení mezi obyvateli dostává taktéž. Starosta popisuje dobrou atmosféru na úřadě, a tak stejně mezi jeho podporovateli, kterých zná více než kritiků. Před jeho nástupem v obci za předchozího starosty se v jeho obci nekonaly žádné kulturní akce, které se nynější starosta snaží vytvářet a lidé se jich aktivně účastní. Velkou podporu dostává i ze strany seniorů, což je vzhledem k demografickému rozložení obyvatel v obci přínosné, jelikož okolo 70 % tvoří právě rodilí obyvatelé. Na post starosty se dostal díky svému okolí, které jej podporovalo v kandidatuře vzhledem k fungování starosty předešlého. Starosta z obce B je jeden ze dvou starostů celého výzkumu, který je mladší 50 let společně se starostou obce D a E. V obci C je o místo starosty větší zájem než v předchozích obcích, ale několik obyvatel jej velmi podporuje a nepřejí si, aby na své funkci končil vzhledem k jeho dosavadní vykonané práci na obci. Přestože v starosta v obci D nemá velmi aktivní obyvatele, jak starosta uvádí *„nemáme žádný spolek, nemáme hasiče rybáře ani včelaře spolkovou činnost supljuje obec“* tak se obec snaží organizovat různé kulturní akce, kterých se nakonec obyvatelé účastní (starosta D). Na své pozici byl starosta v jeho prvním volebním období uvolněný, avšak mu tento úvazek nevyhovoval a momentálně je neuvolněný *„bylo to víceméně proto, proč jsem jako šel do toho do toho neuvolněného jsem jakoby nechtěl já jsem do toho nešel s tím, že by mi někdo ulehčil práci, ale jakoby chtěl jsem dělat něco čím se člověk nějak jako kompenzuje to, že tady furt sedí u počítače pořád se s někým dohaduje,*

tak chtěl jsem dělat něco co mě bude trošku naplňovat z jiného pohledu, protože řekněme si to to úplně není pro ty mladé v uvozovkách akční lidi, aby prostě tady dělali starosty“ (starosta D). Z rozhovoru starosta bere svou funkci velmi zodpovědně vzhledem k jeho voličům „*A já jsem v podstatě převzal zodpovědnost, říkám no tak dobře, tak ty lidi mi dali nějakou důvěru, já jsem to vůbec nečekal, no mladý kluk“*, „*ani jsem to nechtěl dělat měl jsem svoji práci, kterou jsem jakoby měl rád a vystudoval jsem ji“* (starosta D). Další neuvolněný starosta z obce E vnímá především pozitivní ohlasy na jeho funkci, přestože si každý dle jeho slov „*řeší to svoje, zajímají se jen když něco potřebují“* (starosta E). Uznání se dostává i starostovi v obci F. V této obci hrají velkou roli tzv. „*chaťaři“*, kteří se však kulturních akcí účastní, a tak stejně i ostatní obyvatelé jsou aktivní nebo jsou minimálně navštěvovateli a diváky. Veřejného uznání za odvedenou práci se starostovi dostává i zastupitelstvu. Aktivními obyvateli hýří i obec G, kde existují spolky a kluby. Lidé jsou aktivní především uvnitř spolku a zbytek obyvatel tvoří pouze lidé, kteří v obci jen bydlí a nijak aktivně se nezapojují. Starosta na této funkci hodlá setrvat, ale pouze do doby, než bude v důchodovém věku „*budu mět do důchodu nějaký rok a půl, takže zatím to nevypadá, že bych třeba nešel, nebo aspoň na tu část než půjdu do důchodu“* (starosta G).

Existence spolků a aktivních obyvatel je téměř ve všech obcích zkoumaného vzorku. Pouze v jediné obci spolky nejsou založeny oficiálně, přesto však existují. Obce mívají část aktivních obyvatel, kteří se účastní kulturních akcí a podílejí se na životě v obci. Každá obec uvádí znatelnou část obyvatel, která v obci pouze bydlí a do života se nijak nezapojují, ale zároveň nekritizují. Každý starosta má zájem kandidovat i následující volební období a ve svém okolí nachází i obyvatele, kteří jim vysloví poděkování za jeho odvedenou činnost. Přes různorodost, převažuje v obcích spokojenost nad výkonem starostovy funkce. Na tento fakt odkazuje i *tabulka č.7*, která znázorňuje převyšující počet starostů, kteří ze své funkce pocítují sociální kapitál.

	Ano	Ne
Sociální kapitál	4	3

Tabulka č.7

Mnoho starostů se snaží v obci vyvolat společenský život kulturními akcemi, kde se mohou společně aktivně shledávat. Obyvatelé, dle starostů, přichází s chválou za odvedenou

práci za jejich funkční období a přesně za tyto momenty jsou starostové nejvíc vděční. Ze zkoumaného vzorku starostové přichází k závěru, že jsou obyvatelé spíše spokojeni s výkonem jejich práce. Toto je možno považovat za jeden z nejdůležitějších aspektů výkonu práce starosty v malé obci, kde se mu dostává veřejného uznání. Tato proměnná se jeví jako jedna z hlavních důvodů, proč starostové ve své funkci setrvávají.

5. Závěr

Díky testovaným proměnným práce přichází k závěrům, které proměnné ovlivňují, a které neovlivňují starostu k výkonu jeho funkce. Sociální kapitál se ukazuje jako proměnná, která ovlivňuje všechny starosty k budoucí kandidatuře. Díky podpoře jejich okolí, které je nadále pobízí k budoucí kandidatuře, mají starostové pocit, že svou práci vykonávají správně a hodlají ve své funkci pokračovat nadále. Testovaná rivalita se jeví negativní i pozitivní. V případech, kde se v obcích objevuje protikandidát, starostové mají tendenci bojovat o své místo. Nechtějí přenechat svůj post někomu jinému, kvůli dlouholeté vykonávané práci, na kterou jsou pyšní. Někteří starostové, kteří protikandidáta nemají, jsou s touto skutečností spokojeni. Naopak by je existence protikandidáta spíš demotivovala. Zkoumaná proměnná mzda se projevuje jako závislá na výkonu funkce starosty. V případech, kdy je starosta neuvolněný se ve většině případů ukazuje, že finanční ohodnocení nepodporuje motivaci budoucí kandidatury a ovlivňuje starosty spíš negativně. V případech starostů uvolněných tato proměnná nehraje žádnou roli. Starostové jsou s finančním ohodnocením spokojeni. Akceptace a kritika starostů není determinovaná výkonem funkce, a ani pluralitním či nepluralitním počtem kandidátních listin. V případech, kdy je starosta silně kritizován, tak starosty tato negativní zpětná vazba demotivuje, jelikož se nemohou zavděčit všem. Naopak akceptaci starostové berou jako pozitivní zpětnou vazbu, která je podporuje, podobně jako sociální kapitál, a mají díky tomu pocit, že svou funkci vykonávají správně a chtějí v ní pokračovat.

Administrativní činnost, jako jediná testovaná proměnná, neměla na budoucí kandidaturu starosty žádný vliv. Starostové nejsou rádi za přibývající množství této činnosti, ale zároveň je tato činnost neodrazuje od jejich funkce, a ani od budoucí kandidatury.

Při zkoumání obcí dochází práce k podobnému závěru, jak píše Jüptner (2014). Starostové mají tendenci zmiňovat, že ve své funkci jsou především kvůli svým blízkých, se kterými i pracují na obecním úřadě. Mnohdy od nich dostávají pochvaly za jejich výkon práce, a to je motivuje k setrvání ve výkonu funkce starosty. Závěrem se praktická část částečně dostává do opozice s dosavadní teorií, že je starosta vnímán jako „Černý Petr“, ve smyslu nechtěné pozice. Ve více případech je zřetelné, že post starosty respondenti vnímají jako funkci, ve které jsou rádi. Každý zkoumaný starosta uvedl, že chce kandidovat i další

volební období, a to beze smyslu, že by byl do této funkce tentokrát přemluven. Naopak se s teorií shoduje mnoholeté období ve funkci. Každý z respondentů je ve své funkci již druhé volební období. Pět případů potvrzuje, že na této funkci hodlají setrvat i z důvodu zbývajících let do důchodového věku.

Díky všem zjištěním přichází tato práce k závěru, že starosty ovlivňují testované proměnné. Některé ovšem více než jiné, a to v závislosti na funkci uvolněné nebo neuvolněné a též na složení obyvatel v obci. Na základě získaných poznatků vyplývá, že cíl výzkumného šetření byl splněn a bylo zjištěno, jaké proměnné starosty malých obcí ovlivňují. Výsledek práce přinesl aktuální náhled do problematiky komunální politiky.

6. Summary

Thanks to the tested variables, the work comes to conclusions which variables influence and which do not influence the mayor to perform his function. Social capital appears to be a variable that influences all mayors for future candidacy. Thanks to the support of their surroundings, which continues to encourage them to run for office in the future, the mayors feel that they are doing their job correctly and intend to continue in their position. The tested rivalry appears both negative and positive. In cases where an opposing candidate appears in the municipalities, the mayors tend to fight for their place. They do not want to leave their post to someone else, because of the long-term work they are proud of. Some mayors, who have no opponents, are satisfied with this fact. On the contrary, the existence of an opponent would rather demotivate them. The examined variable salary is manifested as dependent on the performance of the mayor's function. In cases where the mayor is unvacated, in most cases it is shown that the financial evaluation does not support the motivation of future candidacy and affects the mayor rather negatively. In cases of professional mayors, this variable plays no role. The mayors are satisfied with the financial evaluation. Acceptance and criticism of mayors is not determined by the performance of the function, nor by the plurality or non-plurality number of candidate lists. In cases where the mayor is heavily criticized, this negative feedback demotivates the mayor, as they cannot please everyone. On the contrary, mayors take acceptance as positive feedback that supports them, similar to

social capital, and because of this they feel that they are performing their function correctly and want to continue it.

Administrative activity, as the only variable tested, had no influence on the future candidacy of the mayor. The mayors are not happy about the increasing amount of this activity, but at the same time this activity does not deter them from their position, nor from future candidacy.

When examining municipalities, the work reaches a similar conclusion, as Jüptner (2014) writes. Mayors tend to mention that they are in their position primarily because of their loved ones, with whom they also work at the municipal office. They often receive praise from them for their work performance, and this motivates them to remain in the role of mayor. In conclusion, the practical part partially comes into opposition with the existing theory that the mayor is perceived as "Black Peter", in the sense of an unwanted position. In several cases, the respondents perceive the post of mayor as a position they are happy with. Every surveyed mayor stated that he wanted to run for another term, without the sense that he would be persuaded into this position this time. On the contrary, a multi-year period in office coincides with the theory. Each of the respondents is in his position for the second term. Five cases confirm that they intend to remain in this position also because of the remaining years until retirement age.

Thanks to all the findings, this work concludes that mayors influence the tested variables. Some, however, more than others, depending on the function released or not released and on the composition of the population in the village. Based on the findings, it follows that the goal of the research investigation was met, and it was established which variables influence the mayors of small municipalities. The result of the work brought an up-to-date insight into the issue of municipal policy.

7. Použitá literatura

1. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
2. BERNARD, J.; KOSTELECKÝ, M.; ILLNER, M.; VOBECKÁ, J. (eds.). (2011). *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: SLON. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8.
3. BUBENÍČEK, Václav. Definice malé obce v politologickém výzkumu. In: *Sborník prací z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XVI. Evropské trendy v rozvoji zemědělství a venkova*. 2007.
4. BUBENÍČEK, Václav. (2010). Lokální modely demokracie v malých obcích ČR. *Disertační práce*, 2010.
5. ČERMÁK, Daniel a Renáta MIKEŠOVÁ. Starostové, starostky a jejich priority. *Sociologický časopis* [online]. Institute of Sociology, Czech Academy of Sciences, 2018, 54(4), 561-592 [cit. 2023-01-15]. ISSN 0038-0288.
6. ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
7. DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. *EVROPEIZACE: NOVÉ TÉMA POLITOLOGICKÉHO VÝZKUMU (2005 : BRNO)*. *Evropeizace: nové téma politologického výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 421 s.: il., graf., tab. ISBN 80-210-3865-9.
8. JŮPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* [online]. Česká společnost pro politické vědy, 2004, 10(2), 80-101 [cit. 2023-01-15]. ISSN 1211-0353.
9. Karlsson, D. 2013. „A Democracy Scale: Size and Representative Democracy in Swedish Local Government.“ *Scandinavian Journal for Public Administrative* 17 (1): 7–28.

10. Maříková, P. Malé obce – sociologický pohled. (Vymezení malých obcí a jejich charakteristika). Obec a finance 1/2005. Praha 2005.
11. *Rozmístění a koncentrace obyvatelstva ČR - 2001* [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/4120-03-casova_rada_1961_2001-3_velikostni_struktura_obci
12. ŠARADÍN, Pavel a Dan RYŠAVÝ. Straníci, bezpartijní a nezávislí zastupitelé na českých radnicích. *Sociologický časopis* [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2010, 46(5), 719-743 [cit. 2023-01-15]. ISSN 0038-0288.
13. Internetové stránky Českého statistického úřadu, www.csu.cz dostupné z <https://apl.czso.cz/iSMS/cisdet.jsp?razeni=pd&kodcis=43&strana=2>
14. *Malým obcím se nedostává starostů. Od funkce odrazují nízké odměny i záplava byrokracie* [online]. 2022 [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/stredoceskykraj/3426664-malym-obcim-se-nedostava-starostu-od-funkce-odrazuji-nizke-odmeny-i-zaplava>
15. *Malý lexikon obcí České republiky - 2021* [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021>

Zákony

1. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).
2. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

8. Teze bakalářské práce

Projekt bakalářské závěrečné práce

Jméno studujícího: Aneta Čajánková

Předpokládaný název práce v češtině:

Starosta jako Černý Petr? Případová studie Moravskoslezského kraje

Předpokládaný název v anglickém jazyce:

Mayor as a Black Peter? Case Study of the Moravian-Silesian Region

Akademický rok vypsání: 2022/2023

Jazyk práce: čeština

Pracoviště: katedra politologie

Vedoucí práce: PhDr. Petr Jüptner, PhD.

Obor/program práce: Politologie a veřejná politika

Klíčová slova:

Starosta, lokální politika, Moravskoslezský kraj, komunální volby

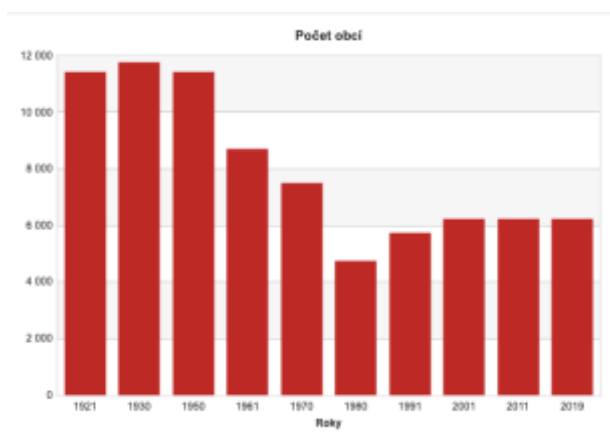
Key words:

Mayor, local politics, Moravian-Silesian region, local elections

A. Vymezení výzkumného problému

Česká republika je svým politickým systémem známá svým hojným rozvržením menších municipalit. K roku 2004 se datuje až 6254 malých obcí. Z grafického znázornění (*graf 1.1*) Statistického úřadu můžeme vidět větší změny poklesu počtu obcí v roce 1990, kdy pak od roku 2001 tento trend razantně nenarůstá ani nepřibývá. Z tohoto tak můžeme

soudit, že vznik nových obcí, které by toužili po své samostatnosti po zlomu v roce 1990 není mnoho.

Graf 1.1

V mnoha příkladech se tak nejčastěji hovoří o množství povinností, které starostové, ať už uvolnění či neuvolnění, musejí řešit. Dá se říci, že převážně mladým lidem se do zastupitelstva malých obcí ani kandidovat nechce, a tak se tohoto řemesla musejí chopit například starousedlíci nebo lidé v důchodu (Čt24,2022). Jedná se o fakt, že obyvatelům osud obce není až tak lhostejný, a tak vždy někoho na funkci zastupitele „seženou“. Ti, kteří se již do starostenského křesla pak dostanou, musejí čelit práci ať už administrativní tak i řešit vyhlášky pro lepší chod obce (Novinky, 2017). V malých obcích pak bývá zvykem, že se vše o všem ví, a tak i do práce starosty všichni vidí. Tento fakt též nemusí být posilujícím aspektem pro to stát se takovým starostou. Díky všem těmto nástrahám, které tento post obnáší, můžou způsobit odchod a nechut' znovu kandidovat do zastupitelstva případně odradit budoucí kandidáty.

Z dosavadních prací autorů jako je Bubeníček, Balík, Čmejrek se dozvídáme, že tyto malé obce mohou trpět problémy s jak občansky, tak politicky neaktivními obyvateli, kteří nemusejí mít zájem o chod a samostatnost jejich obce. Největší politiku, kterou tyto malé obce zažívají bývá sestavování kandidátních listin před komunálními volbami (Bubeníček, 2010).

Pro tyto jevy na základě různých definičních kritérií autor Bubeníček přišel s typologií modelů sestavování kandidátních listin, která je předurčená vzorci chování. Malé obce se především potýkají s nepluralitními počty kandidátů. V takovém případě pak může jít o tzv. apoliticko demarchistický model, kdy obec dokáže vytvořit kandidátní listinu s minimálním množstvím kandidátů, a tak jsou výsledky voleb předem jasné. Tento model však naopak je stále kooperativní na rozdíl od obce, která má taktéž nepluralitní počet kandidátů, ale pocituje mezi obyvateli především apatii a o samostatnost obce už tak nestojí, a tak může nastat slučování obcí. V Česku pak starosta nabývá trochu nižšího významu, než zní. Jak Balík popisuje, má sice pestrou škálu pravomocí, ale stále musí být jakákoliv změna shledána většinou hlasů zastupitelstva, a tak se tento post trochu propadá (Balík, 2009).

Díky autorům zabývajícím se o českou lokální politik, byly provedeny mnohé výzkumy na téma občanské participace, rivality v obci v návaznosti na volby do zastupitelstva, se ukázalo, že v mnohých malých obcích není zájem o post starosty. Pokud obyvatelé obce stále stojí o svou samostatnost, tak se místní sdružení snaží vytvořit kandidátní listinu s aspoň dostatečným počtem reprezentantů a post starosty pak zastupitel dostane jako „Černého Petra“ (Bubeníček, 2010).

Konkrétní důvody, které zastupitele odrazují od toho být starosty nejsou doposud popsány. Pro přesný popis faktorů, co způsobují chybějící rivalitu o místostarosty není prozkoumání, a tak problematika zůstává nezodpovězená.

B. Výzkumné otázky a cíle práce

B1. Cíle práce:

Cílem této práce je identifikovat hlavní **proměnné**, které ovlivňují zájem o kandidaturu na starostenský post v malých obcích v Moravskoslezském kraji.

C. Předběžný výzkumný design

C1. Typ výzkumného designu

Práce se bude detailněji věnovat náhledu na problematiku několika případů obcí na konkrétním geografickém místě s blízkým vztahem mezi nimi, proto bude případovou

studií (Hendl, 2005). Konkrétněji se bude jednat o vícepřípadovou studii vzhledem k množství případů (obcí), které bude ohraničeno jejich počtem. Tyto případy pak budu zkoumat pouze po dobu několika týdnů (Mareš, 2015). Jednotlivými případy budou malé obce pro celkové porozumění všech faktorů. Pro přesnou charakteristiku malé obce budeme zohledňovat pouze celkový počet obyvatel bez ohledu na jejich rozlohu. Všechny tyto zkoumané obce budou z Moravskoslezského kraje a budou velikostně asi do 500 obyvatel, aby se neoddálila Bubeníčkovy teorii.

Pro vhodný výběr vzorku obcí pro polostrukturované rozhovory se starosty bude potřeba udělat předvýzkum, ve kterém bude práce zkoumat data ze statistického úřadu a dokumentů obcí.

Počet těchto případů bude roven dvanácti, přičemž pro zachování, co největších rozdílů budou případy voleny podle množství kandidátů pluralitní, nepluralitní pro možnost zjištění, jaká je v obci konkurence o místa v samosprávě. Dalším faktorem pro výběr vzorku je uvolněný či neuvolněný starosta s ohledem na to, jaké jsou hlavní rozdíly v praxi. Pro snadnější znázornění rozložení počtu, tak příkládám tabulku 1.1.

C2. Metodologický přístup

Díky jednotlivým polostrukturovaným rozhovorům, které budou provedeny se starosty malých obcí, tato práce bude identifikovat proměnné zájmu a bude zkoumat, co je determinuje. Detailněji zmapuje a popíše fenomén, na kterém závisí (Hendl, 2005). Veškerá získaná data a poznatky nebude kvantifikovat, protože se bude jednat o konkrétní zdroje, nemůže tak vztahovat své odpovědi na všechny malé obce.

Kvalitativní výzkum je charakteristický pro blízký kontakt s respondenty. Obecně může mít za cíl přezkoumat nebo přepracovat získané poznatky, data. Důležité je zmínit, že se budu snažit respondenta tedy starosty zachytit v jeho co nejvíc přirozeném prostředí, proto bude vhodné zvolit terénní výzkum, kdy rozhovory budou se starosty probíhat přímo v jejich obci (Hendl, 2005).

C3. Data

Pro výzkumu bude potřeba použít nejprve data pro předvýzkum a též pro zpracování celku. Pro zpracování předvýzkumu budu pracovat s dokumenty obcí, data statistického úřadu a monitoring médií. V praktické části pak pro bližší přísun informací přímo od zdroje provedu polostrukturované rozhovory.

C4. Metody sběru dat

Tabulka 1.1.	Uvolněný starosta	Neuvolněný starosta
Pluralitní	3	3
Nepluralitní	3	3

V předvýzkumu se bude práce snažit získat potřebná data, která nám pomohou získat vhodný vzorek. Bude potřeba použít zápisy ze zastupitelstva, dokumenty obcí, monitoring sociálních sítí, média případně online periodika, které obec vydává.

Praktičtější částí sběru pak budou konkrétní polostrukturované rozhovory s jednotlivými starosty a případně zastupiteli nebo jinými osoby angažované v místní samosprávě. Tyto rozhovory budou mít předem určené scénáře vlivem na situaci starosty a budou se konat přímo v místě obce, kde je respondentem starosta. Data, které díky těmto provedeným rozhovorům budou na základě testovaných proměnných.

Hypotetické proměnné k testování:

1. administrativní náročnost
2. mzda
3. rivalita
4. akceptace / kritika
5. sociální kapitál

Přestože bude scénář předem připraven může se v průběhu i vychýlit vlivem nových informací nebo prostředním respondenta v jakém v daném čase bude (Hendl, 2005).

C5. Metody analýzy dat

Po získání dat budu identifikovat proměnnou jako projev zájmu o post a budu zkoumat podobnost nebo provádět komparaci těchto dat. Práce bude identifikovat proměnnou zájmu, jestli došlo k její verifikaci.

C6. Diskuze validity

Abych ale uskutečnila validní výzkum, budu jej porovnávat se sekundární literaturou. Protože takovou práci ještě nikdo doposud nevykonával, je možné tuto práci považovat za prvotní nebo pilotní verzi, a tak verifikována může být na základě dalšího navazujícího výzkumu. V této práci bude konfrontovat své závěry se sekundární literaturou, která měla podobný charakter a věnovala se tématu malých obcí a lokální politiky.

C7. Etické souvislosti zvažovaného projektu

Před každým vykonaným rozhovorem budu klást otázku, jestli zkoumaný respondent souhlasí s uvedením jejich jména, a tedy i jména obce. Pokud však souhlasit nebudou, je možné dodržet anonymitu obce náhradními jmény, jelikož počty obyvatel v tomto kraji jsou velmi podobné, tak nebude možné dopátrat nebo poškodit osobu výzkumu.

D. Seznam odborné literatury a zdrojů empirických dat (alespoň 10 textů) Odborná literatura

1. BUBENÍČEK, Václav. Definice malé obce v politologickém výzkumu. In: *Sborník prací z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XVI. Evropské trendy v rozvoji zemědělství a venkova*. 2007.
2. ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
3. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

4. JÜPTNER, Petr a Ilona KRUNTORÁDOVÁ. *Local Government in the Czech Republic*. Paříž, 2015.
5. BERNARD, Josef. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011, 236 s. : il., mapy ; 23 cm. ISBN 978-80-7330-203-0.
6. BALÍK, Stanislav; GONGALA, Petr; GREGOR, Kamil (2015). *Dvacet let komunálních voleb v ČR*. Centrum pro studium demokracie a kultury a Masarykova univerzita, 2015.
7. BUBENÍČEK, Václav. (2010). *Lokální modely demokracie v malých obcích ČR*. *Disertační práce*, 2010.
8. MEJREK, Jaroslav a kol. (2009). *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing. ISBN 978-80-87168-10-3
9. ČMEJREK, Jaroslav. (2005). *Specifika komunální politiky v malých obcích ČR*. *Evropeizace: Nové téma politologického výzkumu*. Brno, 2005, s. 72-87. ISBN 8021038659.
10. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 168 - 172. ISBN 80-7367-040-2
11. *Malým obcím se nedostává starostů. Od funkce odrazují nízké odměny i záplava byrokracie* [online]. 2022 [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/stredoceskykraj/3426664-malym-obcim-se-nedostava-starostu-od-funkce-odrazuji-nizke-odmeny-i-zaplava>
12. *Starostové obcí: Za tolik práce tak málo peněz* [online]. 2017 [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-starostove-obci-za-tolik-prace-tak-malo-penez-40043811>
13. MAREŠ, Jiří. *Tvorba případových studií pro výzkumné účely* [online]. [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=11271&edmc=11271

Zdroje empirických dat

1. *Rozmístění a koncentrace obyvatelstva ČR - 2001* [online]. [cit. 2022-08-10].
Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/4120-03-casova_rada_1961_2001-3__velikostni_struktura_obci_
2. *Malý lexikon obcí České republiky - 2021* [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2021>
3. Volby.cz
4. Internetové stránky Českého statistického úřadu, www.csu.cz dostupné z
<https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/pocet-obci>

9. Seznam příloh

Příloha č. 1: Poměr počtu zkoumaných starostů s pluralitními/ nepluralitními kandidátními listinami vzhledem k uvolněným/ neuvolněným starostům ve zkoumaném vzorku (tabulka č.1)

Příloha č. 2: Počet zkoumaných obcí srovnaný abecedně vzhledem k funkci uvolněné/ neuvolněné. (tabulka č.2)

Příloha č. 3: Zkoumané obce srovnané abecedně vzhledem k pluralitě/ nepluralitně kandidátních listin a aktuální počet členů v zastupitelstvu k roku 2022 dle zdroje

Příloha č. 4: Zkoumané obce srovnané abecedně ku počtu let starosty ve funkci k roku 2023.

Příloha č.5: Věkové rozdělení starostů.

Příloha č.6: Počet starostů dělící se vůči rivalitě v obci.

Příloha č.7: Počet starostů, kteří pocítují sociální kapitál, a kteří ne.

Příloha č.8: Rozdělená počtu obcí v Moravskoslezském kraji.

Příloha č.9: Poměr kandidátů oficiálních k neoficiálním.

Příloha č. 10: Informovaný souhlas s rozhovorem.

Příloha č. 11: Scénáře polostrukturovaných rozhovorů.

Příloha č. 12: Anonymizované výsledky rozhovorů.

10. Přílohy

Příloha č. 1: Poměr počtu zkoumaných starostů s pluralitními/ nepluralitními kandidátními listinami vzhledem k uvolněným/ neuvolněným starostům ve zkoumaném vzorku (tabulka č.1)

	Pluralitní počet kandidátních listin	Nepluralitní počet kandidátních listin
Uvolněný starosta	2	2
Neuvolněný starosta	3	0

Příloha č. 2: Počet zkoumaných obcí srovnaný abecedně vzhledem k funkci uvolněné/ neuvolněné. (tabulka č.2)

Název obce	Funkce
Obec A	Uvolněný
Obec B	Neuvolněný
Obec C	Uvolněný
Obec D	Neuvolněný
Obec E	Neuvolněný
Obec F	Uvolněný
Obec G	Uvolněný

Příloha č. 3: Zkoumané obce srovnané abecedně vzhledem k pluralitě/ nepluralitě kandidátních listin a aktuální počet členů v zastupitelstvu k roku 2022 dle zdroje *volby.cz*. (tabulka č.3)

Název obce	Pluralitní počet kandidátních listin	Nepluralitní počet kandidátních listin	Počet členů v zastupitelstvu
Obec A	✓		7
Obec B	✓		5
Obec C		✓	9
Obec D	✓		7
Obec E	✓		7
Obec F	✓		7
Obec G		✓	7

Příloha č. 4: Zkoumané obce srovnané abecedně ku počtu let starosty ve funkci k roku 2023. (tabulka č.4)

Název obce	Počet let ve funkci
Obec A	13
Obec B	13
Obec C	9
Obec D	9
Obec E	13
Obec F	17
Obec G	13

Příloha č.5: Věkové rozdělení starostů. (tabulka č. 5)

	Pod 45let	Nad 45let

Počet starostů	3	4

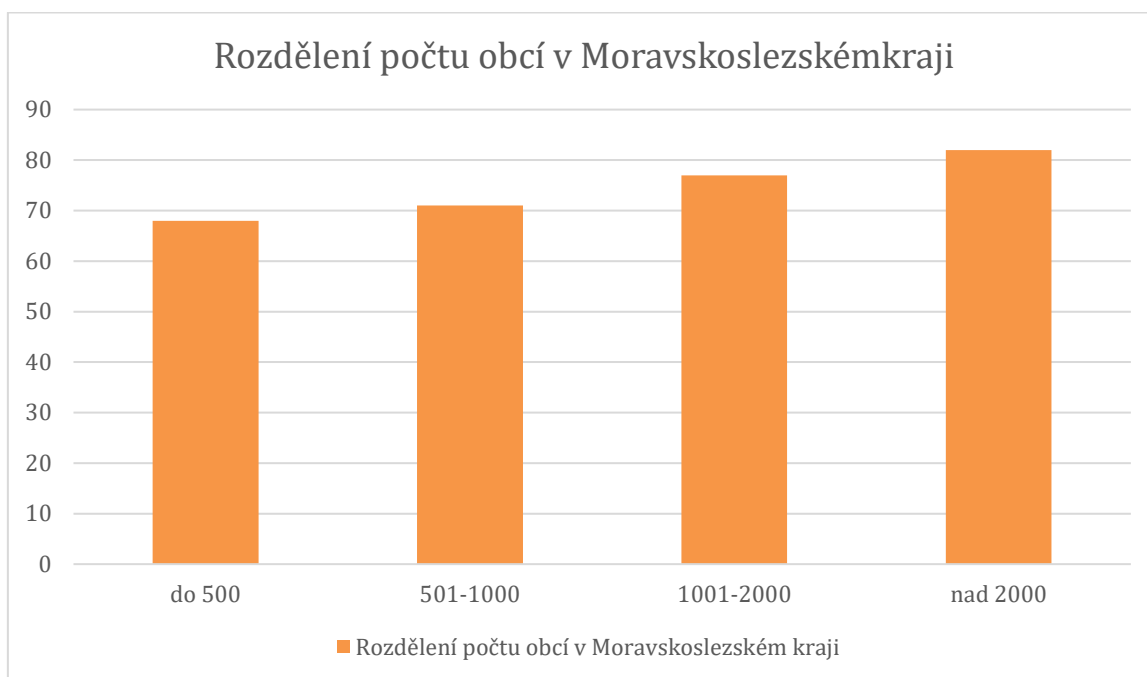
Příloha č.6: Počet starostů dělící se vůči rivalitě v obci. (tabulka č. 6)

	Rivalita v obci	Absence rivality
Počet starostů	3	4

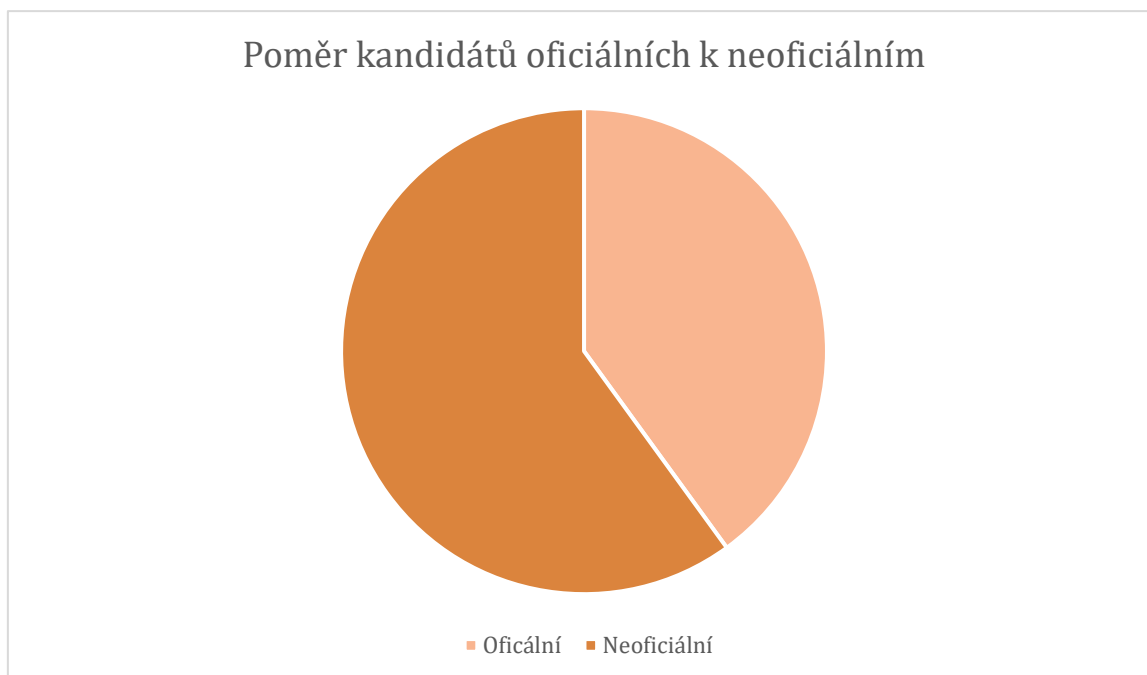
Příloha č.7: Počet starostů, kteří pocítují sociální kapitál, a kteří ne. (tabulka č.7)

	Ano	Ne
Sociální kapitál	4	3

Příloha č.8: Rozdělení počtu obcí v Moravskoslezském kraji. (graf č. 1)

Příloha č.9: Poměr kandidátů oficiálních k neoficiálním. (graf č. 2)

Příloha č. 10: Informovaný souhlas s rozhovorem.

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů

Informace o výzkumu

Výzkum se snaží porozumět konkrétním jevům, které ovlivňují starosty malých obcí Moravskoslezského kraje při výkonu jejich funkce. Praktická část je tvořena polostrukturovaným rozhovorem s jednotlivými starosty dvanácti obcí do 500 obyvatel.

Informace o účastníkovi výzkumu

jméno a příjmení:

telefon:

e-mail:

Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- d) jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytuji bezúplatně;
- e) souhlasím se zveřejněním anonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- f) souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu, a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu či z důvodu nabídky účasti na obdobných akcích a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, v jehož rámci výzkum realizován.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazuji se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Dne:

Podpis:

Příloha č. 11: Scénáře polostrukturovaných rozhovorů.

1. Vážený pane starosto/starostko, na úvod se chci zeptat, než jste se stal/a starostou/starostkou, jaké byly důvody pro a proti na toto místo nastoupit?
2. Vzhledem k velikosti malých obcí a jejich finančním možnostem se často setkáváme s představiteli obce, kteří pro obec pracují až po svém hlavním zaměstnání. Pro upřesnění bych se vás chtěla zeptat, jestli ve své funkci starosty/starostky jste ve funkci uvolněné či neuvolněné?

Tento oddíl se věnuje finančnímu ohodnocení. Vzhledem k velikosti obce pobírají jednotlivé pozice na obecním úřadě různé finanční ohodnocení.

3. V návaznosti na vaši funkci, kompenzuje vám finanční odměna strávený čas nad touto funkcí?
4. Pokud si přejete cokoliv doplnit vzhledem k předchozím otázkám, zde máte prostor:.....

V tomto oddíle budeme rozebírat administrativní náročnost. Jako starosta se věnujete spoustě žádostem a vyřizování papírové práce, která může být v závislosti na váš pracovní poměr náročná.

5. Odpovídá časová administrativní náročnost výši vašemu úvazku?
6. Kolik hodin týdně této administrativní práci věnujete?
7. Pokud si přejete cokoliv doplnit vzhledem k předchozím otázkám, zde máte prostor:.....

Tento oddíl se věnuje potenciálním kandidátům o vaše místo. V malých obcích bývá zvykem, že se postu starosty často „ujme“ jeden ze zastupitelů a je na tomto postu více volebních období.

8. Registrujete nějakého rivala, kdo by se chtěl ucházet o vaše místo starosty? Berme v potaz oficiálního, neoficiálního, jestli někdo projevuje zájem.
9. Jak na vás tato rivalita nebo absence kandidáta působí?
 - Je to motivující.
 - Demotivuje to při funkci.
 - Nijak.
 - Případně zde můžete i doplnit, okomentovat.
10. Plánujete nebo připouštíte si, že budete starostou i další volební období?
11. Pokud si přejete cokoliv doplnit vzhledem k předchozím otázkám, zde máte prostor:.....

V tomto oddíle se budeme bavit o obyvatelech vaší obce. Každá obec má jiné složení obyvatel, kteří se chovají v obci buď aktivně nebo spíš pasivně a neprojevují zájem.

12. Která z níže zmíněných charakteristik obcí se více podobá té vaší? Případně můžete doplnit.

Obec A: Obyvatelé v obci jen bydlí, aktivně se do života nezapojují, jsou nečinní a nestarají se a nekritizují.

Obec B: Obyvatelé jsou aktivní, zapojují se do život v obci jsou součástí spolků.

Obec C: Obyvatelé nejsou příliš aktivní, dokud něco nechtějí a mají omezený zájem.

13. Jaký je postoj obyvatel obce k vaší práci?

- Kritizují odvedenou práci.
- Jsou spíše kritičtí.
- Oceňují odvedenou práci, ale jedinci přicházejí i s kritikou.
- Kritizují nárazově.
- Jsou lhostejní.
- Jsou spíše vděční.
- Pokud si přejete konkrétně doplnit, okomentovat, zde máte prostor.

14. Vzhledem k obyvatelům vaší obce, jaký projevují zájem vzhledem k životu v obci?

- Jsou nečinní a neprojevují žádný zájem jsou lhostejní.
- Zajímají se pouze pokud něco potřebují.
- Zajímají se o chod obce a aktivně se zapojují ve spolcích.

15. Pokud si přejete cokoliv doplnit vzhledem k předchozím otázkám, zde máte prostor:.....

Příloha č. 12: Anonymizované výsledky rozhovorů.

Starosta obce A

Funkce: uvolněný

Pluralitní počet kandidátních listin

Zvolen do funkce 2014, přešla profese jako OSVČ, osloven místními obyvateli, aby kandidoval, v té době se starostovi v práci nedařilo, před zvolením byl v zastupitelstvu krátce, starosta je pro delší volební období vzhledem k dlouholetým projektům v obci, nezáměr o kandidaturu, „*Problém naplnit do zastupitelstva, spoléháme se na skalní.*“, neměli v obci opakované volby

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
Neodpovídá výši úvazku, řeší spoustu věcí dotací, najímá si na tuto práci firmy, protože by pak neměl čas na ostatní činnosti, na administrativu je starosta a účetní, práci si zásadně nebere domů, občas pracuje přes svátky a víkendy, stráví polovinu dne nad administrativou a někdy více vzhledem k rozdělaným projektům jako je momentálně kanalizace	Příjmová situace se moc nezměnila, časová náročnost na postu v práci 24hodin 7dní v týdnu, „ <i>Finanční ohodnocení není úplně špatné, ale spočítaje na hodiny, tak ne</i> “, řeší i o víkendy, má svého zástupce neuvolněného místostarostu, při nástupu neřešil finanční situaci, je rodilý občan, časově mzda nekompensuje, ale pokryje potřeby a náklady	Povídá se o neoficiálních, ale oficiální nebyl žádný protikandidát, moc práce a rozdělaných projektů, které mohou odrazovat, jsou neoficiální, co se povídá po obci, má spolehlivé zastupitelstvo, „ <i>opozice je zdravá</i> “, opozice je motivující, minulé vedení od opozice nepřijímalo nápady, motivuje jej, že není oficiální zájem, ale pokud si někdo chce tuto práci zkusit, ať jde	5 spolků, spolupracují v rámci obce, při nástupu spolupráce nebyla a spolky byly rozhádané, obyvatelé se událostí účastní, někteří lidé jej „ <i>že vás historicky nemají rádi</i> “, já bych to dělal tak já jinak, oprostil se od těchto lidí	Udělal kus práce, má spoustu plánů a vizí a chce kandidovat i příští volební období, starosta svolává spolky pro sociální život v obci, dostávají finanční podporu obce, „ <i>Starosto bylo to hezké a líbilo se nám to pokračuj v tom</i> “, Struktura občanů je různorodá, ale převažují spokojenější

Starosta obce B

Funkce: neuvolněný

Pluralitní počet kandidátních listin

Původní profese jako OSVČ, momentální finanční odměna vychází na minimální mzdu, nestíhal pracovat a dělat starostu, rozhodl se pro prioritu, do funkce byl přemluven kamarády, původně neměl ambice být ani v zastupitelstvu, v obci žije celý svůj dosavadní život, po smrti starosty a zástupu se nelíbilo vedení a přístup, ve své funkci je již třetí volební období

Chce kandidovat znovu, neumí si představit nikoho jiného, „pokud by bylo stejné složení atmosféra a lidé tak ano“

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
Má sekretářku na částečný úvazek, nemá danou pracovní dobu oficiálně je 2týdně 2-3hodiny, ale denně nad papíry, dělá si sám dotace, nemají manažera, peníze chybí, 20-30h týdně věnuje administrativě, vydává zpravodaj, webovky, dotace, žádosti, podklady, 11h na telefonu za měsíc, administrativa, náročná	Finanční odměna 23 tisíc hrubého, nemá nárok na nemocenskou platí si důchodové pojištění má čistý příjem 21tisíc, dělá jenom starostu	Cele tři období protistrana vždy o pár hlasů méně, mají pětičlenné zastupitelstvo, někteří přešli k opozici, místostarosta pět/ šest let teď zastupitel, všichni by chtěli být starostou, vždy před volbami se objeví neoficiální kandidáti, rodiny bojkotují, averze, ze začátku ubíjející kritika vzhledem k začátku výkonu, několikrát vyvolané volby, ponižující argumenty v zastupitelstvu, jako malá obec dokážou být nadále, nechtějí se sloučit a chce	Kritika jedné členky zastupitelstva, která se chtěla dostat na místo starostky, ale neuspěla, I noví stojí za funkcí starosty, jsou i lidé, kteří jsou výhradně proti a jsou nevděční, ale jsou i staří lidé, kteří ocenili funkci a jeho činnost, podpora lidí, že vidí odvedenou práci, pozitivní atmosféra, snaží se zapojit celou obec, plesy, události, spolky SDH, airsoft, veterány, hasiče, schází se při stavění máje, 9let je ve funkci	70/30 rodilí obyvatelé a přistěhovalí, ti nejsou aktivní a jen bydlí, část se zapojuje aktivně, nově nastěhovaní nejeví zájem, jen když něco potřebují, podpora obyvatel v jeho funkci, dobrá atmosféra, předtím nebyly kulturní akce

		za to bojovat, i tím že se zde narodil, spory o sloučení, nekandiduje nikdo nebo až na poslední chvíli		

Starosta obce C

Funkce: uvolněný

Nepluralitní počet kandidátních listin

Důvody nastoupení do funkce „*tož těch důvodů bylo hodně, ale v podstatě jeden z hlavních že můj předchůdce, jak já říkám při vši úctě tohodle jak to vedl a jako hlavní důvod tady vnést nějakou kulturu a trošku jiný vítr já to nebudu rozvádět, protože ani ho nechci urážet*“

„*naopak u mě to nebylo z finančních důvodů oni chtěli jenom prachy oni nevidí ten zbytek*“, ve své funkci je již druhé volební období, minulé volby jen jedna kandidátka, předminule více

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
„<i>jedna z nevýhod starostů malých obcí je že v podstatě ten starosta musí všechno</i>“, všechny agendy vyřizuje jeden člověk, „<i>protože všichni si myslí že tady starosta na té malé obci sedí a čeká než mu přijde mail</i>“, „<i>já co si neudělám to nemám</i>“, v nejbližším městě mají jiné lidi na tyto agendy a starosta si jen starostuje, „<i>já tím, že su takový všeměl a v té státní správě jsem byl mám spoustu věcí zažité</i>“, „<i>já už si to dokážu zorganizovat tak abych u těch</i>“	Finanční skok nebyl až tak vysoký, nepohoršil si od původní profese	„<i>zájemců je hodně, jenomže já se toho děším, protože oni vidí jenom ty prachy</i>“, „<i>v hospodě tam už mají sestavenou kandidátku</i>“, „<i>oni si vůbec neuvědomují, že v podstatě ten sám starosta není nic</i>“, „<i>pokud se nestane nic nějaké zemětřesení, tak já mám namyšleno, že budu končit, ale první zákaz mám doma</i>“	„<i>málo lidí už teď prostě a to dělá teď hodně na vině ta doba, takže se uzavírají do sebe, protože promiňte, že to tak říkám, ale lidi jsou zlí</i>“, teď se začínají zajímat ti mladší, což je podle starosty dobře, starší už ne, třetina obyvatel jsou důchodci, hodně přistěhovalců z města, tomu se musí přizpůsobit rozvoj pro udržení obyvatel, zvedl se počet kulturních akcí pro lidi a pro děti, s tím se ale zvýšily i výdaje obce	Obyvatelé ho podporují v kandidatuře na další volební období, pozice je chtěná, pár lidí řeklo, že by končit neměl v závislosti na jeho činy, a že je zdravý, chce končit vlivem jeho věku, žádný spolek pouze jeden a ten je před schválením, silný 58 ročník v obci

<i>papírů večer nesedl“ , nad administrativou stráví 3-4h denně v závislosti na jednorázových akcích</i>				

Starosta obce D

Funkce: první starostovo volební období uvolněný, nyní neuvolněný

Pluralitní počet kandidátních listin

Dva dny v týdnu se chtěl věnovat své práci a mít částečný úvazek v jiné práci, aby nevypadnul, jako neuvolněný starosta je mimo to zaměstnaný na hlavní pracovní poměr, tato druhá profese mu umožňuje se věnovat i práci starosty díky časové flexibilitě, v letech 2014-2018 byl v zastupitelstvu, nechtěl být starostou ani nefiguroval na začátku, 2018 vyhrál a přijmul zodpovědnost důvěry, „nešel jsem do voleb s tím, že bych šel dělat starostu“,

„a já jsem v podstatě převzal zodpovědnost říkám no tak dobře tak ty lidi mi dali nějakou důvěru já jsem to vůbec nečekal no mladý kluk ani jsem to nechtěl dělat měl jsem svoji práci kterou jsem jakoby měl rád a vystudoval jsem ji“, přijmul zodpovědnost za volby a chtěli něco změnit, další důvody, proč přešel z funkce uvolněné na neuvolněnou „jednak jeden důvod je ten, protože by mě to úplně nenaplňovalo pořád tady jako na obci vyřizovat většinou se tady pořád někdo s někým hádá, dohaduje, řeší spoustu různých projektů“, „bylo to víceméně proto proč jsem jako šel do toho do toho neuvolněného jsem jakoby nechtěl já jsem do toho nešel s tím že by mi někdo ulehčil práci, ale jakoby chtěl jsem dělat něco čím se člověk nějak jako kompenzuje to že tady furt sedí u počítače pořád se s někým dohaduje tak chtěl jsem dělat něco co mě bude trochu naplňovat z jiného pohledu protože řekněme si to úplně není pro ty mladé v uvozovkách akční lidi aby prostě tady dělali starosty“

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
Referentka, účetní, místostarosta, málo lidí na mnoho práce, dělá se po večerech, bere si práci domů, „to nejde jinak, musíme“, záleží na počtu rozdělaných projektů, administrativa starostovi vezme 40h týdně, občané řeší i věci co nepatří do agendy	Finanční ohodnocení bylo proti, „protože z toho nejde vyžít“, přestože je velká rozloha obce, kde řeší silnice, ruch turistů, řeší projekty, na které nemá obce finance, jsou sami bez manažerů na jednotlivé agendy, přesto zodpovědnost je stejná, přestože funkce uvolněná, a tak finančně stejně, jen musí předat	Opozice je, „ale je nevděčná a blbě ohodnocená“, mají čtyři strany v rámci voleb, je více lidí, co by funkci asi chtěli dělat, ale nikdo oficiální, nedrží se toho místa, ale rád by chtěl někoho, kdo bude pokračovat v projektech, které má vypracované, jestli budou projekty nedokončené a rodina bude pro, tak bude	Nebyl problém ze strany obyvatel „že by vám někdo poděkoval to se moc nestává“ Velké procento „chaťařů“, ozývají se kvůli cesty, neozývají se jen tak, „Každá obec má ty své hňupy“	Obyvatelé jsou neaktivní, ale akcí se účastní, na každý měsíc nějaká společenská akce, „nemáme žádný spolek, nemáme hasiče rybáře ani včelaře spolkovou činnost supljuje obec“ Zájezdy do divadla, zájezdy pro občany

	úlevu na místostarostu, ale ten je nový	kandidovat, nechce z finančních a časových důvodů <i>“je to za málo peněz mnoho muziky a člověk se musí orientovat v této problematice“</i>		

Starosta obce E

Funkce: neuvolněný

Pluralitní počet kandidátních listin

Důvody nastoupení „protože můžu udělat něco pro vesnici“, proti časová náročnost, „stejně jsem dvacet čtyři sedm starosta, takže zvedám mobil policajtům chytám psy všechno je prostě kdykoliv“

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
„Já nemám úvazek já jsem v práci pořád“, dvě hodiny denně, práci si bere domů	Čas strávený výkonem starostovi kompenzuje finanční odměna	„Ne o nikom takovém nevím, o mně se asi povídá, ale o jiném kandidátovi ne“, neřeší rivalitu, „obci prospěje změna starosty“, plánuje kandidovat i další volební období už je třetí volební období starostou, projekty se táhnou a všechno je na dlouho	„Žádná kritika tam není nebo něco takového. Maximálně jako v hospodě žejo si chlapi postěžujou, ale pak to nikam nedotáhnou stejně takže.“, přijdou maximálně na zastupitelstvo jeden, dva	„Spiš chválí což v Česku není běžné si toho vážím“, každý si řeší to svoje, zajímají se jen když něco potřebují

Starosta obce F

Funkce: uvolněná

Pluralitní počet kandidátních listin

Původně starosta dělal na obci, původní profese se věnovala obcím a městům, funkce jsou hodně kumulované na malých obcích původně to nebylo tak náročné a nebylo toho tolik, je již čtvrté volební období s jednou přestávkou, „vzhledem k věku tak už jsem říkal, že naposled no vzhledem k akci, která se chystá tak možná zkusím ještě jedno volební období, ale už je toho na mě fakt to není o tom, že by člověk tak odpočíval“, plánuje počkat na postu do důchodu, je důležité pro malou obec mít školu vzhledem k množství rodičů, kteří v obci jsou, jestliže by škola nebyla tak „oni se vám všichni rozběhnou za těma dětma tam jsou ty aktivity těch dětí, takže tam jdou ti rodiče za něma“ pomáhá to i místnímu obchodu, díky množství vazeb mezi rodinou, tak to přiláká i jejich pozornost a aktivitu v obci

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
Práce není na koho přehodit, když není čas, ale záleží na agendě, dříve byla pracovní náplň méně náročná, než je teď, administrativní je více náročná vzhledem například ke kontrolám, někdy není moc té práce, ale někdy je práce náročná a zároveň s dotacemi se musí chodit na školení nebo schůze, porady, jednání a je nesnadné to skloubit dohromady, práci si bere domů	Peníze šly nahoru, peníze šly za funkcionáře nahoru, „je fakt, že si myslím, že za tu zodpovědnost, která tady je, a co všechno si člověk musí udělat sám, protože na těch větších obcích mají aparát“, nedaří se rozdělovat jakékoliv bonusy vzhledem ke schválení v zastupitelstvu, „a to je ještě horší na té malé obci jo, protože se tady všichni všechno znají“, na větším úřadě to probíhá lépe	„každoročně tady máme jednu kandidátní listinu a jo ale jako má smůlu máme více hlasů a máme tím pádem i větší počet zastoupení v tom sedmičlenném zastupitelstvu“, jedna kandidátka jsou především hasiči, lidé jsou stabilní a sem tam se obměňují třeba starší za mladší	Špatná zkušenost s negativní kampaní, která nebyla slušná jednalo se o pomluvy, se kterými starosta nepočítal na malé obci, hlasů i tak dostala kandidátka starosty mnohem více, za čtyři roky pauzy, kdy starosta nebyl, tak to obec dohnalo v negativním slova smyslu, a proto se dostal znovu, má ambice to předat někomu, kdo by to posouval dál tu práci, která byla odvedena, je otázka kdo do toho půjde, vidí negativně jistotu, že by se člověk „většinou je to	V obci je i mnoho lidí, kteří v obci jen bydlí, ale mají i aktivní obyvatele a minimálně diváky, kteří se účastní akcí, ale vzhledem k rozloze a poloze není moc ideální setkávání těchto lidí, taktéž velkou roli hrají „chaťáři“, kteří se však akcí účastní, při zastupitelstvu je však slyšet i veřejné uznání za kus odvedené práce, která samozřejmě trvala, ale byla odvedena a je za to oceněn, spolky existují, ale nejsou

			<i>člověk, co má rodinu, takže potřebují mít jistotu“ nevidí možnost, kdo by měl v budoucnu kandidovat reálně, motivuje jej kritika, přestože to není snadné i vzhledem ke zdraví, „vadí mně ubíjení zastupitelstva, které trvá čtyři hodiny ten čas je třeba věnovat jiným věcem“</i>	registrované, jsou lidé aktivní

Starosta obce G

Funkce: uvolněný

Nepluralitní počet kandidátních listin

V roce 2014 se stal starostou, měl hodně hlasů a starostka odcházela do důchodu, důvody proti nebyly, protože v zastupitelstvu byl a zároveň byl i místostarostou, „*budu mět do důchodu nějaký rok a půl, takže zatím to nevypadá že bych třeba nešel nebo aspoň na tu část než půjdu do důchodu*“ plánuje kandidovat i příští volební období

Administrativní náročnost	Mzda	Rivalita	Akceptace/kritika	Sociální kapitál
„<i>Na té malé obci ten starosta dělá úředníka dělá toho hodně oproti starostům ve městech nebo na velkých obcích, na kterých mají ten aparát mají tam svoje odbory všechno tady to dělá starosta</i>“, administrativa je závislá na množství projektů a aktuálních termínech, „<i>Je toho hodně. Za těch deset let, co jsem starosta tak tak toho přibývá. Je toho čím dál víc. Už nemá člověk ani čas jít mezi ty lidi na té dědině se projít.</i>“ „<i>Spíš je tady zahrabaný v papírách.</i>“	Nepohoršil si přechodem na postu starosty vzhledem k předešlé profesi.	„<i>Já si myslím, že je to funkce pro každého, že tady může jít kdokoliv.</i>“, „<i>oni se vždycky najdou nějací, že by to dělali líp, ale přijde k volbám a najednou máme problém sestavit kandidátku tady.</i>“, za celou dobu jeho funkce nikdo nepřišel proti, „<i>ale tak jak byly hospody otevřené tam se toho napovídalo hodně, že ale i tak se člověkově donese</i>“, když přijde k volbám, tak všichni byli spokojení, proti kandidaturu nebere motivačně vzhledem k rozpočtu, aby se nemusel člověk ukazovat, „<i>možná bych byl</i>	„<i>Jsou i lidi, kteří ocení, kteří pochválí</i>“, kritiků je hodně, když se něco dělá, tak se kritika najde, vyjadřuje se jen malá část obyvatel a polovina chválí polovina kritizuje, „<i>lidi jsou spokojení, proto nekandidují, protože nechtějí nic měnit</i>“, kritiků je málo je jich minimum, ti co přijdou tady přímo na obec jsou dva tři lidé na rok	Lidi jsou aktivní, mají kluby, spolky, aktivní pouze v rámci spolku než pro většinu obyvatel, větší sorta lidí v obci pouze žije, kulturu si hledají v okolí

		<i>rád kdyby byla protikandidátka“, „možná si říkají už to tady starosta má tak ten už tu bude na furt“</i>		